

جلد سوم

مبلاک عمل

استفاده از تابلوهای انتظامی (حکم کننده) در معابر شهری

پاییز ۱۳۹۰ تهیه و تدوین: معاونت و سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران

معاونت و سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران:

خیابان کریم خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی

قبل از خیابان طالقانی، پلاک ۱۳۳

کدیستی: ۱۵۸۳۶۱۶۵۱۵

<http://trafficorg.tehran.ir>

ISBN: 978-964-8409-83-3

سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران

گردآوری شده در :

اداره کل مهندسی و ایمنی ترافیک معاونت حمل و نقل و ترافیک

گردآورندگان:

- ۱- صفی اله عبدی : کارشناس مهندسی عمران (برنامه ریزی حمل و نقل)
- ۲- فرزین فریبز : کارشناس ارشد مهندسی عمران (برنامه ریزی حمل و نقل)

اعضاء کمیته تصویب:

- ۱- مهندس حسن آقایی ، مدیرکل اداره مهندسی و ایمنی ترافیک
  - ۲- مهندس مرتضی خشایبی پور ، معاون مطالعات و برنامه ریزی
  - ۳- مهندس روحی ، کارشناس حمل و نقل و ترافیک
  - ۴- مهندس جهانگیر روشن ، مشاور فنی شرکت علائم راهنمایی و فنی ایران
  - ۵- مهندس محمد حسن شهیدی ، مشاور معاونت حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران
  - ۶- دکتر محمود صفارزاده ، عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس
  - ۷- مهندس مهدی عظیمی تبریزی ، مشاور فنی شرکت علائم راهنمایی و فنی ایران
  - ۸- مهندس صفی اله عبدی ، مدیر واحد مهندسی ترافیک
  - ۹- حسین شهید زاده ، قائم مقام اداره کل مهندسی و ایمنی ترافیک
-

به نام مهندس هستی

تهران، کلانشهری که نماد و پایتخت جمهوری اسلامی ایران است، باید در همه شئون، از جمله وضعیت تردد و حمل و نقل، درخور این عنوان مقدس باشد. اما به راستی چهره شهر ما چگونه است؟ اگر واقع‌نگر باشیم و با کنارگذاشتن عینک عادت به شهرمان نظری دوباره بیاندازیم، علیرغم فعالیت‌های مخلصانه‌ای که در سالهای گذشته بخصوص چند سال اخیر برای دگرگونی وضعیت موجود انجام شده، ناهمگونی و کاستی‌هایی را در آن می‌بینیم که مهمترین علت آن عدم تبعیت از یک دستورالعمل یکسان و اجرای پروژه‌ها براساس سلیقه مدیران پروژه‌ها بوده است.

معاونت حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران به عنوان متولی امور حمل و نقل در شهر تهران، در سال گذشته با علم به این موضوع و با هدف یکسان‌سازی فعالیت‌ها در کل شهر، پرهیز از تشتت بصری در عناصر و تجهیزات ترافیکی و ایجاد وحدت رویه در انجام پروژه‌ها، تهیه دستورالعمل‌هایی را در برنامه کاری خود قرار داد تا نحوه انجام هر یک از امور فنی و اجرایی و قوانین ناظر بر آن را مشخص نموده و به مناطق مختلف که نقش مجری پروژه‌ها را برعهده دارند ابلاغ نماید.

کتابچه حاضر سومین جلد از این دستورالعمل‌ها است که به عنوان نخستین ویرایش "ملاک عمل استفاده از تابلوهای انتظامی (حکم‌کننده) در معابر شهری" تهیه شده است. این تابلوها که برای آگاه ساختن رانندگان از محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های لازم‌الرعايه است، بر اساس قراردادهای بین‌المللی دارای اشکال، ابعاد و رنگ استاندارد هستند. در این ملاک عمل نمونه شکل‌های استاندارد آنها ارائه گردیده است. گرچه ممکن است اشکالاتی نیز در این کتابچه وجود داشته باشد، اما انتظار می‌رود موارد گفته شده به عنوان ملاک عمل پروژه‌های اجرایی مناطق قرار گرفته و به اجرا درآید.

از آن جا که علم ترافیک نیز مانند سایر علوم در معرض تغییر و تحول است، در دوره‌های زمانی مشخص وبا ورود روشها و امکانات جدیدتر، اصلاح این دستورالعمل‌ها ضروری می‌گردد. مسلماً گروهی که زحمت تهیه این کتابچه‌ها را کشیده‌اند پذیرای نظرات اصلاحی شما عزیزان برای ویرایش نسخه‌های بعدی خواهند بود.

سید جعفر تشکری هاشمی

معاون شهردار و رئیس سازمان حمل و نقل و ترافیک

فهرست مطالب

۱	۱- مقدمه
۳	۲- مبانی قانونی و حقوقی
۴	۳- کلیات استفاده از علائم انتظامی (حکم کننده)
۵	۴- اندازه و محل نصب علائم
۸	۵- تکرار تابلوها
۶	۶- تابلوهای توضیحی
۹	۷- تعاریف و موارد کاربرد تابلوهای انتظامی
۱۲	۱-۷- علامت صلیب آندراس (صلیب راه آهن حق تقدم قطار) (۲۰۱)
۱۲	۲-۷- علامتهای ۲۰۵ و ۲۰۶ رعایت حق تقدم و ایست
۱۲	۳-۷- تابلو حق تقدم عبور (خیابان یا جاده اصلی)
۲۱	۴-۷- تابلو پایان حق تقدم عبور (۳۰۷)
۲۳	۵-۷- علامت حق تقدم با وسایل نقلیه مقابل (۲۰۸)
۳۲	۶-۷- علائم گردش (۲۰۹، ۲۱۱ و ۲۱۴)
۳۵	۷-۷- علامت جهت عبور در میدان (۲۱۵)
۴۰	۸-۷- علامت عبور یک طرفه (۲۲۰)
۴۰	۹-۷- علامت جهت نما (۲۲۲)
۴۰	۱۰-۷- علامت استفاده اجباری از زنجیر چرخ (۲۳۶)
۴۱	۱۱-۷- علائم فقط عبور دوچرخه، اسب سوار، پیاده، دوچرخه و پیاده با هم (۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۱)
۴۳	۱۲-۷- علائم شروع و پایان محدوده عبور پیاده (پیاده راه) (۲۴۲ و ۲۴۳)
۴۳	۱۳-۷- علامت فقط عبور اتوبوس آزاد (۲۴۵)
۴۳	۱۴-۷- علامت عبور کلیه وسائط نقلیه ممنوع (۲۴۷)
۴۴	۱۵-۷- علائم عبور ممنوع برای انواع وسائط نقلیه مختلف، سوارکار و پیاده و نیز ورود از دو طرف ممنوع

- ۴۵-۱۶-۷- علامت عبور کامیون با محموله خطرناک ممنوع (۲۶۱)
- ۴۵-۱۷-۷- علایم ممنوعیت حرکت برای وسایل نقلیه دارای شرایط خاص (۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۶۵-۲۶۵ و ۲۶۶)
- ۴۶-۱۸-۷- علامت ورود ممنوع (۲۶۷)
- ۴۶-۱۹-۷- علامت حداقل فاصله بین دو کامیون ۷۰ متر (۲۶۸)
- ۴۷-۲۰-۷- علامت عبور تانکر با محموله خطرناک برای آبهای سطحی و زیرزمینی ممنوع (۲۶۹)
- ۴۷-۲۱-۷- علامت گردش به راست (یا چپ) ممنوع (۲۷۰)
- ۴۸-۲۲-۷- علامت دور زدن ممنوع (۲۷۱)
- ۴۸-۲۳-۷- علامت محدودیت سرعت (۵۵-۲۷۲)
- ۴۸-۲۴-۷- علایم منطقه محدودیت سرعت و پایان آن (۵۳-۲۷۳ و ۵۳-۲۷۴)
- ۴۹-۲۵-۷- علامت حداقل سرعت (۲۷۵)
- ۵۲-۲۶-۷- علایم سبقت ممنوع (۲۷۶ و ۲۷۷)
- ۵۳-۲۷-۷- علایم پایان محدودیت و سبقت (۵۴-۲۷۸، ۵۳-۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱ و ۲۸۲)
- ۵۳-۲۸-۷- علامت توقف مطلقاً ممنوع (۲۸۳)
- ۵۴-۲۹-۷- علامت توقف ممنوع (۲۸۶)
- ۵۵-۳۰-۷- علایم محدوده توقف ممنوع و پایان آن (۲۹۰ و ۲۹۱)
- ۵۵-۳۱-۷- تابلو مکمل تابلو ممنوعیت
- ۵۶-۳۲-۷- علامت بوق زدن ممنوع (۲۹۳)
- ۵۶-۳۳-۷- علامت پایان بوق زدن ممنوع (۲۹۴)
- ۵۷-۸- منابع
- ۵۸- پیوست الف- مشخصات تابلوهای انتظامی شرکت عرف ایران
- ۵۹- پیوست ب- نحوه استقرار علایم راه
- ۶۱- پیوست پ- نمونه‌هایی از تابلوگذاری استاندارد

فهرست شکلها

- شکل (۱)- علایم توضیحی برای محدود کردن یک ممنوعیت ۹
- شکل (۲)- علایم توضیحی برای مستثنی کردن یک ممنوعیت ۹
- شکل (۳)- نصب تابلوی توضیحی روی پایه‌های دارای بیش از یک تابلو به صورت افقی ۱۰
- شکل (۴)- نصب تابلوی توضیحی روی پایه‌های دارای بیش از یک تابلو به صورت قائم ۱۰
- شکل (۵)- علامت ۲۰۱ (صلیب آندرآس) ۱۲
- شکل (۶)- خطکشی رعایت حق تقدم ۱۵
- شکل (۷)- خطکشی برای استفاده از تابلو ایست ۱۷
- شکل (۸)- علایم ۲۰۵ و ۲۰۶ ۱۸
- شکل (۹)- نصب تابلوی ایست در تقاطع و در رفیوژ میانی ۱۸
- شکل (۱۰)- نصب تابلوی ایست در محل تقاطع ۱۸
- شکل (۱۱)- نصب تابلوی ایست در محل سه راه ۱۸
- شکل (۱۲)- موقعیت نصب تابلوی ایست در تقاطعهای بدون رفیوژ یا رفیوژ کم عرض ۱۹
- شکل (۱۳)- موقعیت نصب تابلوی ایست در تقاطعهای با رفیوژ ۱۹
- شکل (۱۴)- موقعیت نصب تابلوی ایست در محل رمپ ۲۰
- شکل (۱۵)- موقعیت نصب تابلوی ایست قبل از خطکشی عابر پیاده ۲۰
- شکل (۱۶)- موقعیت نصب تابلوی ایست در سه راه بدون رفیوژ میانی در راه اصلی ۲۱
- شکل (۱۷)- موقعیت نصب تابلوی ایست در سه راه با رفیوژ میانی ۲۱
- شکل (۱۸)- تابلوی حق تقدم عبور ۲۱
- شکل (۱۹)- انواع تابلوهای حق تقدم عبور ۲۳
- شکل (۲۰)- تابلوهای حق تقدم عبور در تقاطعات فرعی با اصلی ۲۳
- شکل (۲۱)- تابلوی پایان حق تقدم عبور ۲۳
- شکل (۲۲)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در میادین ۲۴

- شکل (۲۳)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در سه راه ۲۴
- شکل (۲۴)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در تقاطع راه اصلی با فرعی ۲۵
- شکل (۲۵)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در سه راه اصلی با فرعی ۲۵
- شکل (۲۶)- نصب تابلوهای حق تقدم عبور، رعایت حق تقدم عبور و پایان رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه ۲۶
- شکل (۲۷)- نصب تابلوهای حق تقدم عبور، رعایت حق تقدم عبور و پایان رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه اصلی و فرعی ۲۶
- شکل (۲۸)- نصب تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه ۲۷
- شکل (۲۹)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در سه راه دارای جزیره میانی ۲۸
- شکل (۳۰)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در چهار راه بدون جزیره میانی ۲۸
- شکل (۳۱)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در چهار راه ۲۸
- شکل (۳۲)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات متوالی ۲۹
- شکل (۳۳)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در میدان ۲۹
- شکل (۳۴)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در چهارراه ۲۹
- شکل (۳۵)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در سه راه ۳۰
- شکل (۳۶)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در تقاطع ۵ راهی ۳۰
- شکل (۳۷)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در یک چهار راه با جزیره میانی عریض ۳۱
- شکل (۳۸)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در یک میدان بزرگ ۳۱
- شکل (۳۹)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور در مسیر یک تراموا ۳۱
- شکل (۴۰)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم عبور برای حرکت‌های گردشگری ۳۲
- شکل (۴۱)- تابلوی حق تقدم عبور با وسیله نقلیه مقابل ۳۲
- شکل (۴۲)- تابلوی حق تقدم عبور با شما ۳۳
- شکل (۴۳)- نحوه نصب و کاربرد تابلوی حق تقدم عبور ۳۳
- شکل (۴۴)- علامت‌گذاری پل‌های با عرض کمتر از عرض راه توسط تابلوی رعایت حق تقدم عبور وسایل

۳۵	نقلیه مقابل
۳۶	شکل (۴۵)- تابلوهای گردش
۳۷	شکل (۴۶)- استفاده از تابلوی گردش
۳۸	شکل (۴۷)- نحوه استفاده از تابلوهای گردش در چهارراه
۴۰	شکل (۴۸)- نحوه نصب تابلوی گردش در بازوهای مختلف تقاطعات
۴۰	شکل (۴۹)- تابلوی جهت عبور در میدان
۴۱	شکل (۵۰)- انواع تابلوهای عبور یک طرفه
۴۱	شکل (۵۱)- انواع تابلوهای جهت نما
۴۱	شکل (۵۲)- نمونه‌هایی از به کارگیری تابلوهای جهت نما به صورت یک و دو طرفه
۴۲	شکل (۵۳)- تابلوی استفاده اجباری از زنجیر چرخ
۴۲	شکل (۵۴)- علایم فقط عبور دوچرخه، اسب‌سوار، پیاده، دوچرخه و پیاده با هم
۴۳	شکل (۵۵)- علامت منطقه عبور عابر و پایان منطقه عبور عابر
۴۳	شکل (۵۶)- علامت فقط عبور اتوبوس آزاد
۴۳	شکل (۵۷)- تابلوی عبور کلیه وسایل نقلیه ممنوع
۴۴	شکل (۵۸)- تابلوی محدودیت عبور انواع وسایل نقلیه
۴۵	شکل (۵۹)- علامت ممنوعیت تردد کامیون با محموله خطرناک
۴۶	شکل (۶۰)- علایم ممنوعیت حرکت برای وسایل نقلیه دارای شرایط خاص
۴۶	شکل (۶۱)- علامت ورود ممنوع
۴۷	شکل (۶۲)- علامت حداقل فاصله بین دو کامیون
۴۷	شکل (۶۳)- علامت عبور تانکر با محموله خطرناک برای آبهای سطحی و زیرزمینی ممنوع
۴۸	شکل (۶۴)- انواع تابلوی ممنوعیت گردش
۴۸	شکل (۶۵)- علامت دور زدن ممنوع
۴۸	شکل (۶۶)- تابلوی محدودیت سرعت
۴۹	شکل (۶۷)- تابلوی منطقه محدودیت سرعت و پایان آن

- شکل (۶۸)- تابلوی محدودیت حداقل سرعت ۴۹
- شکل (۶۹)- نحوه نمایش تابلوهای محدودیت سرعت در راه با محدودیت حداکثر سرعت ۴۰ کیلومتر بر ساعت ۵۰
- شکل (۷۰)- نحوه نمایش تابلوهای محدودیت سرعت در راه با محدودیت حداکثر سرعت ۴۰ کیلومتر بر ساعت ۵۱
- شکل (۷۱)- انواع تابلوهای محدودیت سبقت ۵۲
- شکل (۷۲)- انواع تابلوهای پایان محدودیت سرعت ۵۳
- شکل (۷۳)- انواع تابلوهای پایان محدودیت سبقت ۵۳
- شکل (۷۴)- انواع تابلوهای توقف مطلقاً "ممنوع" ۵۴
- شکل (۷۵)- انواع تابلوهای توقف ممنوع ۵۴
- شکل (۷۶)- علامت‌های محدوده توقف ممنوع و پایان آن ۵۵
- شکل (۷۷)- صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه شروع آن ۵۵
- شکل (۷۸)- صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه وسط محدوده ۵۶
- شکل (۷۹)- صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه پایان محدوده ۵۶
- شکل (۸۰)- علامت بوق زدن ممنوع ۵۶
- شکل (۸۱)- تابلوی پایان بوق زدن ممنوع ۵۶
- شکل پ-۱- نحوه آرایش تابلوهای انتظامی در معابر ۶۱
- شکل پ-۲- نحوه نصب تابلوها شامل ارتفاع تابلوها ۶۲

فهرست جداول

۵	جدول (۱)- علایم انتظامی ، اندازه‌ها و فاصله‌های دید
۶	جدول (۲)- علایم انتظامی ، اندازه نوشته‌های صفحات متمم
۵۲	جدول (۳)- اندازه علامت‌ها در تابلوهای محدودیت سرعت
۵۸	جدول الف-۱- ابعاد تابلوهای انتظامی شرکت عرف ایران

در مقاله نامه وین، علایم معابر به انواع علایم انتظامی، علایم خطاری و علایم اخباری تقسیم شده است. علایم انتظامی در این مقاله نامه برای آگاه ساختن رانندگان در مورد محدودیت‌ها و ممنوعیت‌هایی است که باید از آن پیروی کنند. این علایم به شرح زیر باشند:

الف- علایم حق تقدم عبور: این علایم به دو صورت هستند:

- علایمی که برای آگاه کردن و یا اطلاع دادن به استفاده‌کنندگان مسیر از برخی قوانین خاص در خصوص حق تقدم در تقاطع‌ها استفاده می‌شود (نظیر علایم ۲۰۵، ۲۰۶، ۳۰۶، ۳۰۷).

- علایمی که برای اطلاع دادن به استفاده‌کنندگان مسیر از حق تقدم در قسمت‌های باریک جاده به

کار می‌روند (نظیر علایم ۳۰۸ - ۲۰۸)

ب- علایم ممنوعیت یا محدودیت: شکل این علایم، دایره‌ای و نقش آنها سیاه، زمینه سفید و حاشیه دور قرمز است (نظیر علایم ۲۴۶ تا ۲۶۰). این علایم خود شامل موارد زیر هستند:

- ممنوعیت و محدودیت در ورود که خود شامل موارد زیر است:

اعلام آگاهی مبنی بر ممنوعیت ورود کلیه وسایل نقلیه (علامت ۲۶۷)

اعلام آگاهی مبنی بر ممنوع بودن تردد جریان ترافیک وسایل نقلیه در هر دو جهت (علامت ۲۵۰)

اعلام آگاهی مبنی بر ممنوع بودن ورود، فقط برای گروه خاصی از وسایل نقلیه یا استفاده‌کنندگان از معبر (علایم ۲۴۷ الی ۲۴۹ و ۲۵۱ الی ۲۵۹ و ۲۶۱)

اعلام ممنوعیت گروه‌های مختلف وسایل نقلیه یا استفاده‌کنندگان از معبر (علایم ۲۴۶ و ۲۶۰).

اعلام محدودیت ورود وسایل نقلیه‌ای که وزن یا اندازه آنها از حدود معینی بیشتر است

(علایم ۲۶۲ الی ۲۶۶)

- ممنوعیت در گردش‌ها (علامت ۲۷۰)

- ممنوعیت در دورزدن (علامت ۲۷۱)

- ممنوعیت سبقت گرفتن (علایم ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۰ و ۲۸۱)

- محدودیت سرعت (علامت ۲۷۲)

- ممنوعیت استفاده از ادوات صدا دار (علامت ۲۹۳)

- ممنوعیت عبور بدون توقف (علامت ۳۹۲)

- پایان محدودیت یا ممنوعیت (علایم ۲۷۴، ۲۸۰ الی ۲۸۲)

- ممنوعیت یا محدودیت برای توقف و پارکینگ (علایم ۲۸۳ و ۲۸۶)

پ- علایم بازدارنده و یا حکم‌کننده: دایره‌ای شکل با نقش سفید و زمینه آبی نظیر علایم ۲۰۹ تا ۲۴۱. این علایم نشان‌دهنده تعیین جهت حرکت، تعیین سمت حرکت، گردش اجباری، مسیر مخصوص و حداقل سرعت می‌باشد.

مطابق ماده ۹۶ آئین نامه راهنمایی و رانندگی جمهوری اسلامی ایران، علایم راهنمایی و رانندگی (مانند انواع چراغها، تابلوها، خطکشیها، نوشتهها، ترسیمها و نیز علایم تعیین سمت عبور)، بر اساس قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جادهها و کنوانسیون مربوط به علایم راهها مصوب ۱۳۵۴- تهیه شده اند. طبق ماده ۹۷ آئین نامه راهنمایی و رانندگی جمهوری اسلامی ایران، تشخیص، انتخاب، تهیه، جانمایی، نصب، ترسیم و نگهداری علایم عمودی و افقی راهنمایی و رانندگی در شهرها بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور به تصویب وزیر کشور می رسد و در جادهها به عهده وزارت راه و ترابری می باشد. در مواقع اضطراری راهنمایی و رانندگی و پلیس راه می توانند خود اقدام به انتخاب نوع علایم و محل استفاده و در صورت لزوم تهیه و نصب آنها به طور موقت نموده و مراتب را بر حسب مورد، به شهرداری و یا وزارت راه و ترابری اعلام نمایند.

طبق ماده ۱۲۶ آئین نامه راهنمایی و رانندگی جمهوری اسلامی ایران، در راهها و مناطقی که میزان سرعت رانندگی به وسیله تابلو یا علایم دیگر راهنمایی و رانندگی معین نگردیده است، سرعت مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه در شهرها و مناطق مسکونی به قرار زیر می باشد:

الف- معابر شریانی درجه یک

- آزادراهها حداقل ۷۰ و حداکثر ۱۲۵ کیلومتر در ساعت

- بزرگراهها حداکثر ۱۰۰ کیلومتر در ساعت

ب- معابر شریانی درجه دو

- خیابانهای شریانی اصلی حداکثر ۶۰ کیلومتر در ساعت

- خیابانهای شریانی فرعی حداکثر ۵۰ کیلومتر در ساعت

پ- معابر محلی - در این معابر و میدانها حداکثر ۳۰ کیلومتر در ساعت

علایم انتظامی از جمله عوامل مهم در ایجاد ایمنی و حفظ روانی تردد می باشند . منظور از بکارگیری این علایم ، آگاه کردن رانندگان از رفتارهای ممنوع و مجاز در امر تردد می باشد . باید توجه داشت که در عمل عابرین و رانندگان وقتی دستورات علایم انتظامی را اطاعت می کنند که دستورات آنها معقول باشد . علایم انتظامی شامل مجموعه علایمی است که مربوط به ضرورت ممنوعیت و یا محدودیت می گردد . بر این اساس علایم انتظامی ممکن است محدودکننده یا بازدارنده باشند .

علایم انتظام ممکن است دارای صفحات متمم در پایین نیز باشد که با این وسیله در رساندن پیام ، علامت مورد نظر را کمک کند .

آنچنان که اشاره شد ؛ علایم انتظامی ابزارهایی برای اعلام احکام مربوط به عبور و مرور است . این علایم به سه گروه زیر تقسیم می شوند :

الف- تابلوهای تقدم عبور- عبارتند از:

- در تقاطعها: تابلوی ایست، تابلو رعایت تقدم عبور، تابلو حق تقدم عبور(خیابان اصلی) ، تابلو پایان حق تقدم عبور

- قسمت های باریک راه: تابلو عبور از مقابل ممنوع، تابلو حق تقدم عبور با وسیله نقلیه مقابل.

ب- تابلو ممنوعیت یا محدودیت (بازدارنده) که عبارتند از: تابلوی گردش ممنوع، سبقت ممنوع، عبور ممنوع، محدودیت سرعت، پایان ممنوعیت یا محدودیت، ممنوعیت استفاده از ابزار صدا دار

پ- تابلوهای حکم کننده که عبارتند از: تعیین جهت حرکت، تعیین سمت حرکت، گردش اجباری، راه مخصوص عبور دوچرخه، راه مخصوص عابرین پیاده، راه مخصوص عبور سوارکاران، پایان حداقل سرعت، زنجیر چرخ اجباری است، ممنوعیت یا محدودیت ایستادن یا پارکینگ.

لازم به ذکر است چنانچه علایم انتظامی خواستار محدودیت و یا ممنوعیت خاصی برای گروه ویژه ای از استفاده کنندگان از راه باشد، برای انتقال سریع پیام به رانندگان باید تابلویی که دارای نقش وسیله نقلیه مورد نظر است، در زیر تابلو اصلی نصب شود.

اندازه‌های مختلفی برای علائم انتظامی توصیه شده است. انتخاب اندازه علامت، بستگی به سرعت ترافیک و نوع راه دارد. جدول ۱ توصیه‌هایی در مورد اندازه‌های مختلف و کاربرد آن‌ها بیان کرده است.

جدول (۱)- علائم انتظامی، اندازه‌ها و فاصله‌های دید

علامت ایست		۲	۱	
۴	۳			
فاصله دید بدون مانع، که در کمتر از آن باید یک علامت پیش آگاهی نصب گردد.		مثالهایی از نوع راهی که در آنها سرعت خودروهای سواری ممکن است مانند آنچه در ستون ۱ نشان داده شده باشد.	سرعت حرکت‌های خودروهای سواری	
(متر)	(میلیمتر)		(کیلومتر در ساعت)	
۴۵	۷۵۰	راه‌های کم‌عرض درون شهری	۳۰ تا	الف ۱
۴۵	۷۵۰	راه‌های بارک بین شهری	۳۰ تا	ب ۱
۴۵	۷۵۰	راه‌های محلی و فرعی	۵۰ تا ۳۰	۲
۷۰	۷۵۰	راه‌های ۲ خطه فرعی بدون میانه و راه‌های شریانی شهری	۶۵ تا ۵۰	۳
۱۱۰ (۷۰)	۹۰۰ (۷۵۰)	راه‌های شریانی و برخی راه‌های فرعی	۸۰ تا ۶۵	۴
۱۵۰ (۱۱۰)	۱۲۰۰ (۹۰۰)	راه‌های شریانی و آزادراه‌های شهری	۹۵ تا ۸۰	۵
		راه‌های شریانی بین شهری میانه‌دار و آزادراه‌ها	بیش از ۹۵	۶

ادامه جدول (۱)- علائم انتظامی، اندازه‌ها و فاصله‌های دید

سایر علامت‌های انتظامی				علامت رعایت حق تقدم	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵
علامت‌های تکراری توقف در تمام راه ممنوع	حداقل فاصله دید برای علامتها	تمام علامت‌های بازدارنده	علائم ۲۲۲، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۱، ۲۰۹	فاصله دید بدون مانع، که در کمتر از آن نصب یک علامت پیش آگاهی لازم است.	ارتفاع
قطر به میلیمتر	متر	قطر به میلیمتر	قطر به میلیمتر	متر	میلیمتر
۳۰۰	۴۵	۴۵۰	۴۵۰	۴۵	۶۰۰
۳۰۰	۴۵	۶۰۰	۶۰۰	۴۵	۶۰۰
۳۰۰	۴۵	۶۰۰	۶۰۰	۴۵	۶۰۰
۴۵۰	۶۰	۷۵۰	۷۵۰	۷۰	۷۵۰
۴۵۰	۷۵	۹۰۰	۹۰۰	۱۱۰	۹۰۰
۴۵۰	۹۰	۹۰۰	۹۰۰	۱۵۰	۱۲۰۰
۶۰۰	۱۰۵	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۲۳۰	۱۵۰۰

در استفاده از جدول ۱، باید به موارد زیر توجه داشت:

- الف- سرعت حرکت (ستون ۱) در صورت امکان، سرعت ۸۵ درصدی وسایل نقلیه (سرعتی که ۸۵ درصدی خودروهای سواری برابری کمتر از آن حرکت می‌کنند) در نظر گرفته شود.
- ب- اندازه‌های دیگر علامت‌ها، در کمانه‌های ستون ۳، ۵، ۷ و ۸ نشان داده شده است.
- پ- اندازه کوچکتر علامت‌ها، تنها هنگامی استفاده می‌شود که در نظر گرفتن تدابیری برای زیبایی محیط و یا وجود محدودیت‌های طبیعی و فیزیکی، استفاده از علامت‌های بزرگتر را غیرعملی می‌سازد.
- ت- اندازه بزرگتر علامت‌ها، هنگامی مورد استفاده قرار می‌گیرد که شرایط محیطی نصب آن را لازم بداند و یا آمار تصادف‌ها تأکید بیشتری را ایجاب نماید.
- ث- از فاصله دید بدون مانع، درون کمانه ستون‌های ۴ و ۶ وقتی استفاده می‌شود که اندازه‌های داخل کمانه ستون‌های قبل از آن استفاده شود.
- ج- اندازه درون کمانه علامت ستون ۱۰، وقتی مورد استفاده قرار می‌گیرد که علامت توقف در تمام طول سواره رو ممنوع دارای اندازه‌ای برابر آنچه در کمانه‌های ستون ۸ قرار دارد، باشد.
- در موارد متعددی، صفحات متمم برای تکمیل پیام مربوط به علامت انتظامی مورد نیاز است. جزئیات اندازه حرف‌ها برای صفحات، با توجه به اندازه هر علامت، در جدول ۲ نشان داده شده است.
- جدول (۲)- علایم انتظامی، اندازه نوشته‌های صفحات متمم

الف) ارتفاع حرف‌های فارسی (میلیمتر)		ب) ارتفاع حرف‌های انگلیسی (میلیمتر)		شماره شکل	نوع صفحه متمم
قطر ۱۲۰۰ میلیمتر	قطر ۹۰۰ میلیمتر	قطر ۷۵۰ میلیمتر	قطر ۶۰۰ میلیمتر		
الف	ب	الف	ب		
تبصره ۱	۳۰۰	۲۳۰	۱۵۰	۷	راه میانه دار
تبصره ۱	۳۰۰	۲۳۰	۱۵۰	۸	راه یک طرفه
تبصره ۱	تبصره ۱	۱۵۰	۱۰۰	۲۳	بجز خودروهای مجاز
۳۰۰	۲۰۰	۲۳۰	۱۵۰	۱۹	طول محدودیت (تا ۲ کیلومتر)
۳۰۰	۲۰۰	۲۳۰	۱۵۰	۲۰	پایان
-	۲۲۵ × ۴۰۰	۲۲۵ × ۴۰۰	۲۲۵ × ۴۰۰	۴۹	فلش ساده (تبصره ۲)
-	۲۲۵ × ۵۲۵	۲۲۵ × ۵۲۵	۲۲۵ × ۵۲۵	۵۰	فلش دوپل (تبصره ۲)

در استفاده از جدول ۲، باید به موارد زیر توجه داشت:

الف- تبصره ۱: غیر قابل استفاده

ب- اندازه صفحاتی که با علامت توقف ممنوع در طول راه بکار می رود، عبارت است از: عرض

(میلیمتر)×ارتفاع (میلیمتر)

پ- ارتفاع حروف علایم به قطر ۱۵۰۰ میلیمتر، باید برابر ارتفاع حرفهای علامتهای ۱۲۰۰

میلیمتری باشد.

ت- ارتفاع حروف علایم به قطر ۴۵۰ میلیمتر، باید برابر ارتفاع حرفهای علایم ۶۰۰ میلیمتری باشد.

هر دستور مجاز یا غیر مجاز که برای مسیرهای طولانی اعمال می شود، بایستی در فواصل معین تکرار گردد. فواصل تکراری از یکدیگر تابعی از شرایط تردد در مسیر است. بطور مثال در آزادراهها بر اساس تکرار در هر ۳۰ ثانیه، ۱۰۰۰ متر و در خیابان های شهری با سرعت ۳۰ کیلومتر در ساعت، هر ۲۵۰ متر تکرار می گردند.

طول یک مسیر با یک ممنوعیت را می توان روی یک تابلوی توضیحی نشان داد. در مسیرهای بیش از ۱۰۰۰ متر، این طول به کیلومتر نمایش داده می شود. اشارات عمومی تکمیل کننده یا محدود کننده در مورد حرکت های مجاز و غیرمجاز و استثنائات مربوط به آنها را روی تابلوهای توضیحی سفیدرنگ درج کرده و چسبیده به زیر علامت راهنمایی مورد نظر نصب می کنند. نوشته ها بایستی حتی الامکان کوتاه و قابل درک باشد. دوروش نشان دادن این تابلوها به شرح زیر است.

الف- علایم توضیحی برای محدود کردن یک ممنوعیت (مطابق شکل ۱)

شکل (۱)- علایم توضیحی برای محدود کردن یک ممنوعیت

ب- علایم توضیحی برای مستثنی کردن از یک ممنوعیت (مطابق شکل ۲)

گردش به چپ
ممنوع کامیون

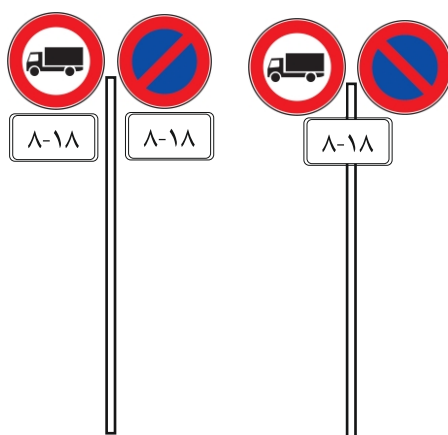
عبور کلیه وسائط نقلیه
ممنوع به غیر از موتور گازی

شکل (۲)- علایم توضیحی برای مستثنی کردن یک ممنوعیت

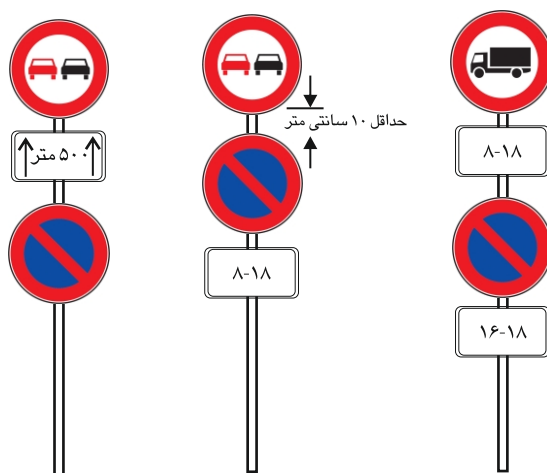

در مواردی که اعمال محدودیت زمانی برای بعضی حرکتهای مجاز یا غیر مجاز ضرورت داشته باشد، می‌توان علامت انتظامی مناسب هر وضعیت (مانند تابلوی منع ورود به منطقه هوای آلوده در مواقع اضطراری) نصب و پس از رفع ضرورت آن را از محل دور کرد. اگر دو علامت کنار هم روی یک پایه نصب شده باشند، به منظور جلوگیری از سوء تفاهم، لازم است که تابلوهای توضیحی هر کدام از آن‌ها در زیر تابلوی مربوطه نصب شود (شکل ۳).

شکل (۳) - نصب تابلوی توضیحی روی پایه‌های دارای بیش از یک تابلو به صورت افقی
اگر دو تابلو بالای همدیگر بر یک پایه نصب شده باشند، تابلوهای توضیحی مربوط به هر کدام از آن‌ها باید مطابق شکل ۴ نصب گردد.

شکل (۴) - نصب تابلوی توضیحی روی پایه‌های دارای بیش از یک تابلو به صورت قائم

در این حالت باید به نکات زیر توجه داشت:

- الف- تابلوهای توضیحی مربوط به علائم انتظامی بایستی بدون فاصله در زیر آنها نصب شود.
- ب- اگر حکم ممنوعیت یک تابلوی انتظامی به یک یا چند نوع از وسائط محدود شود، لازم است که تصاویر نمادین وسائط نقلیه مورد نظر روی یک تابلوی توضیحی ترسیم شده و در زیر تابلوی انتظامی مربوطه نصب گردد. در صورتی که یک یا چند نوع از وسائط نقلیه از حکم تابلوی انتظامی معاف باشند، در زیر تصاویر نمادین آنها لغت آزاد درج می‌گردد.
- پ - معمولاً بیش از دو تابلوی انتظامی را نباید روی یک پایه نصب کرد. اگر استثنائاً ۳ تابلوی انتظامی روی یک پایه نصب شده باشد، فقط یکی از آنها می‌تواند مربوط به وسائط نقلیه در حال حرکت باشد و دو تابلوی دیگر باید مربوط به وسایل نقلیه ساکن، عابریم پیاده، دوچرخه سواران و... باشد.
- ت- علائم انتظامی مربوط به وسائط در حال حرکت، وقتی قابل نصب بر روی یک پایه می‌باشند که همسنگ بوده و مربوط به یک مسیر و یا یک محل مشترک باشند.

تعاریف و موارد کاربرد تابلوهای انتظامی

در دفترچه راهنمایی علایم شرکت عرف ایران تعداد ۹۱ تابلو انتظامی تعریف شده است که در این نوشتار هر کدام از تابلوهای فوق را تعریف نموده و کاربردهای آنرا ذکر می‌کنیم.

۷-۱ - علامت صلیب آندراس (صلیب راه آهن_حق تقدم قطار)(201)

این علامت در محلی مستقر می‌شود که جاده یا خیابان بطور همسطح مسیر راه آهن حمل و نقل عمومی را قطع می‌کند. در مورد سایر مسیرهای ریلی (راه آهن‌های اختصاصی و خصوصی) و ترامواها در صورتی این علامت را نصب می‌کنند که خطوط ریلی در محل تقاطع بر روی جسم ویژه راه آهن قرار داده شده و نسبت به سایر جریان‌های تردد دارای حق تقدم باشد. با نصب این علامت حق تقدم مسیر ریلی به رانندگان اعلام می‌شود. این علامت را در نقاطی نصب می‌کنند که وسایط نقلیه جاده‌ای و خیابانی و حیوانات را قبل از آن متوقف ساخته و مانع عبور غیرمجاز آنها از عرض ریل گردند. نمونه این تابلوها در شکل ۵ نشان داده شده است.

شکل (۵) - علامت ۲۰۱ (صلیب آندراس)

۷-۲ - علامتهای ۲۰۵ و ۲۰۶ رعایت حق تقدم و ایست

این علایم به منظور اعلام حق تقدم عبور برای راه یا خیابانی که حائز شرایط لازم است، در تقاطع با راه یا خیابان‌های دیگر مانند چهارراه‌ها، سه‌راه‌ها و غیره بکار گرفته می‌شود. این علامت‌ها را بایستی بطور کامل با مواد منعکس‌کننده ساخت، در غیراینصورت باید آنها را از درون یا بیرون نورپردازی کرد. تابلو ایست حتی در جایی که خطر دیده نشدن خیابان وجود دارد باید نصب شود. در هر حال توقف باید در پشت خط ایست به عمل آید.

الف- علامت ۲۰۵- علامت رعایت حق تقدم

تابلوی رعایت تقدم عبور، به شکل مثلث متساوی الاضلاع است که باید رأس آن به طرف پائین قرار گیرد. این تابلو باید دارای زمینه سفید و حاشیه قرمز باشد و هیچ‌گونه شکلی روی آن ترسیم نباشد. طول هر ضلع مثلث تابلو معمولی ۹۰ سانتیمتر و تابلو کوچک ۶۰ سانتیمتر است. این تابلوها در تقاطع‌ها، حق تقدم عبور را برای بعضی از راه‌ها منتهی به تقاطع معین می‌کند. در محل‌ها و تقاطع‌هایی که این تابلو نصب شده، راننده مجبور به توقف کامل نیست، مگر موقعی که احتمال تصادف با اتومبیل‌هایی که از انشعابات دیگر به تقاطع نزدیک می‌شوند وجود داشته باشد. دلایل توجیهی کاربرد تابلو رعایت تقدم عبور عبارتند از:

- تقاطع راه فرعی و اصلی که لازم است تقدم عبور به راه اصلی داده شود، ولی وسایل نقلیه در راه فرعی در تمام اوقات مجبور نیستند توقف کامل داشته باشند.

- گذرگاه ورودی به بزرگراه‌ها و آزادراه‌ها

- در تقاطعی که خطوط عبوری رفت و برگشت یکی از خیابان‌ها یا جاده‌ها، به وسیله میانه‌ای عریض‌تر از ۱۰ متر از یکدیگر جدا شده باشد، در مقابل خطی که برای دور زدن پیش بینی شده است. - در تقاطعی که حرکت گردش به راست توسط جزیره یا خط‌کشی گذرگاه مخصوص ایجاد شده و راهی که وسایل نقلیه به آن وارد می‌شوند فاقد خط شتاب باشد.

- در تقاطعی که اشکالات خاصی وجود دارد و مطالعات مهندسی ترافیک حل آن را با نصب تابلو رعایت تقدم عبور پیشنهاد می‌کند.

محدودیتها در استفاده از تابلو رعایت تقدم عبور عبارتند از:

- تابلوی رعایت تقدم عبور معمولاً نباید در راه اصلی که دارای عبور و مرور بیشتری است نصب شود. - در تقاطع‌هایی که تعداد زیادی جاده یا خیابان با یکدیگر تلاقی می‌کنند، تابلو رعایت تقدم را فقط می‌توان برای کنترل یکی از جاده‌ها یا خیابان‌ها مورد استفاده قرار داد. - چنانچه در تقاطعی برای کنترل ترافیک، در یک یا چند جاده و خیابان از تابلو ایست استفاده شود، نباید تابلو رعایت تقدم عبور را برای کنترل بخشی از جریان ترافیک بجز در موارد خاص که تقاطع بسیار پیچیده است، به کار گرفت.

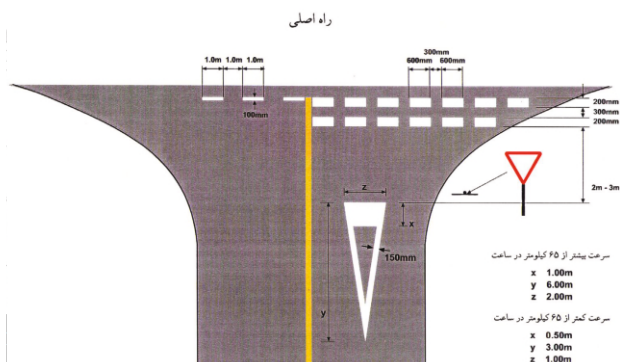
- در مسیر اصلی حرکت بزرگراه‌ها نباید از تابلو رعایت تقدم عبور استفاده کرد.

تابلوی رعایت تقدم عبور باید در مکانی قرار داده شود که وسایل نقلیه در صورت ضرورت در آن محل، یا نقطه‌ای هرچه نزدیک‌تر به آن توقف کنند. چنانچه در سطح راه خطکشی مخصوص عابر پیاده وجود دارد، این تابلو باید حداقل ۱ متر تا خطکشی فاصله داشته باشد. در تقاطع‌های بازویه حاده، تابلوی رعایت تقدم عبور نباید طوری قرار گیرد که برای وسایل نقلیه‌ای که کنترل آن‌ها مدنظر نبوده قابل دیدن باشد. در صورتی که تابلوی رعایت تقدم عبور در تقاطع، به دلایلی دقیقاً قابل دیدن نباشد، حتماً باید رانندگان را قبل از رسیدن به تقاطع از وجود این علامت آگاه کرد، این عمل با نصب تابلوهای پیش‌آگاهی صورت می‌گیرد. تابلو رعایت تقدم عبور را می‌توان با ترسیم خط منقطع عرضی و مثلی که رأس آن به طرف راننده باشد بر روی سطح راه تکمیل کرد.

در تمام راه‌های فرعی، وقتی که خودروها به راه اصلی نزدیک می‌شوند، باید با نصب تابلو، رعایت حق تقدم را به رانندگان خبر داد، مگر آن که علامت ایست، چراغ راهنما، یا کنترل منظم پلیس وجود داشته باشد. دادن خبر به وسیله علامت رعایت حق تقدم، همراه با خطکشی مربوط عملی می‌گردد. این علامت، ۲ متر قبل از خط قرار می‌گیرد. اگر شرایط نصب از آسان دیده شدن تابلو جلوگیری نماید، باید این فاصله را افزایش داد، اما این افزایش نباید از ۱۵ متر تجاوز کند. تابلو باید در سمت راست راننده نصب شود و فاصله نزدیک‌ترین نقطه آن از کنار سواررو، حداقل ۴۵۰ میلیمتر باشد. در یک راه یک‌طرفه عریض با بیش از دو خط عبور، تجدید علامت در سمت چپ الزامی می‌باشد.

خطکشی رعایت حق تقدم شامل دو خط منقطع موازی است و هر یک شامل قطعه خطهایی به طول ۶۰ سانتیمتر و به فاصله ۳۰ سانتیمتر از یکدیگر است. عرض خطوط ۲۰ سانتیمتر و فاصله آن‌ها از یکدیگر ۳۰ سانتیمتر است. این خطکشی همراه با علامت رعایت حق تقدم استفاده می‌گردد. نمونه‌ای از خطکشی رعایت حق تقدم در شکل ۶ نشان داده شده است.

شکل (۶)- خطکشی رعایت حق تقدم

ب- تابلوی ایست (۲۰۶)

تابلوی ایست در مکانی نصب می‌شود که اجبار به توقف وسایل نقلیه باشد. این تابلو به شکل هشت گوشه، با زمینه قرمز است که روی آن کلمه ایست به رنگ سفید نوشته می‌شود. ارتفاع کلمه ایست نباید از یک سوم ارتفاع تابلو کمتر باشد. قطر علامت ایست معمولی ۹۰ سانتیمتر است. قطر نوع کوچک آن که یا در راه‌های فرعی استفاده می‌شود و یا در محل‌هایی که وسایل نقلیه دارای سرعت کم هستند، نباید کمتر از ۶۰ سانتیمتر باشد. روی صفحه تابلو ایست به هیچ‌وجه نباید پیام دیگری (مانند از ساعت... تا ساعت... و یا فقط روزهای...) نوشته شود. علامت ایست ایجاب می‌کند که:

- هر وسیله نقلیه قبل از ورود به راه اصلی باید پشت خط کشی سفید رنگ عرضی که در سطح راه کشیده شده است توقف نماید یا اگر خط کشی به دلیلی قابل رویت نباشد، قبل از رسیدن به راه اصلی توقف نماید.

- هیچ وسیله نقلیه‌ای از چنین خطی که به عنوان نزدیک‌ترین نقطه راه فرعی به راه اصلی است، نباید قبل از توقف کامل اقدام به عبور کند، و اگر این خطوط برای مدتی و یا به دلیلی قابل رویت نباشد، نباید به نحوی به راه اصلی وارد شود که احتمالاً موجب ایجاد خطری برای دیگر رانندگان در آزادراه، یا باعث تغییر جهت یا سرعت رانندگان راه اصلی برای پرهیز از برخورد با این وسیله نقلیه گردد. تابلو ایست اکثراً به خاطر توقف اجباری موجب ناراحتی رانندگان می‌شود. از این رو باید در حد امکان این تابلو فقط در محل‌هایی به کار برده شود که به دلایل زیر نصب آن‌ها الزامی است: تقاطع راه فرعی به اصلی، که تابلو رعایت تقدم عبور معمولی احتمالاً موجب خطراتی خواهد شد.

- ورودی راهی که به وسیله چراغ راهنما کنترل نمی‌شود، به یک تقاطع که بقیه انشعابات آن به وسیله چراغ راهنما کنترل می‌شود.

- راه فرعی در یک تقاطع که شرایط نصب چراغ راهنمایی جداگانه‌ای را نداشته و فقط به وسیله تابلوی ایست عمل می‌کند.

- تقاطع‌هایی که در آنها دید کم و یا سرعت زیاد است، و یا آمار تصادفات وجود تابلو ایست را در آنها الزامی می‌کند.

همچنین علامت ایست وقتی مورد استفاده قرار می‌گیرد که برای ورود به راه اصلی، میدان دید به اندازه‌ای کم باشد که توقف راننده الزامی گردد. این به آن معنی نیست که هر جا فاصله دید یاد شده موجود باشد، علامتی قرار نگیرد و یا هر جا که این فاصله موجود نباشد نصب علامت "ایست" لازم باشد. در این زمینه، عوامل دیگری مانند حجم ترافیک در راه اصلی و فرعی، شیب راه فرعی، دید در طول راه اصلی و در خط توقف، آمار تصادفات، وضع هندسی نامطلوب یا مشکلات غیرعادی در تقاطع در نظر گرفته می‌شود.

در موارد زیر استفاده از تابلوی ایست مجاز نیست:

- بزرگراه‌ها، آزاد راه‌ها، و راه‌های اصلی

- تقاطع‌هایی که بوسیله چراغ راهنمایی کنترل می‌شوند (چون فرمان‌های صادره از آنها کافی خواهند بود).

- باید از نصب تابلوی ایست موقت بجز در موارد استثنایی و اضطراری جداً خودداری نمود.

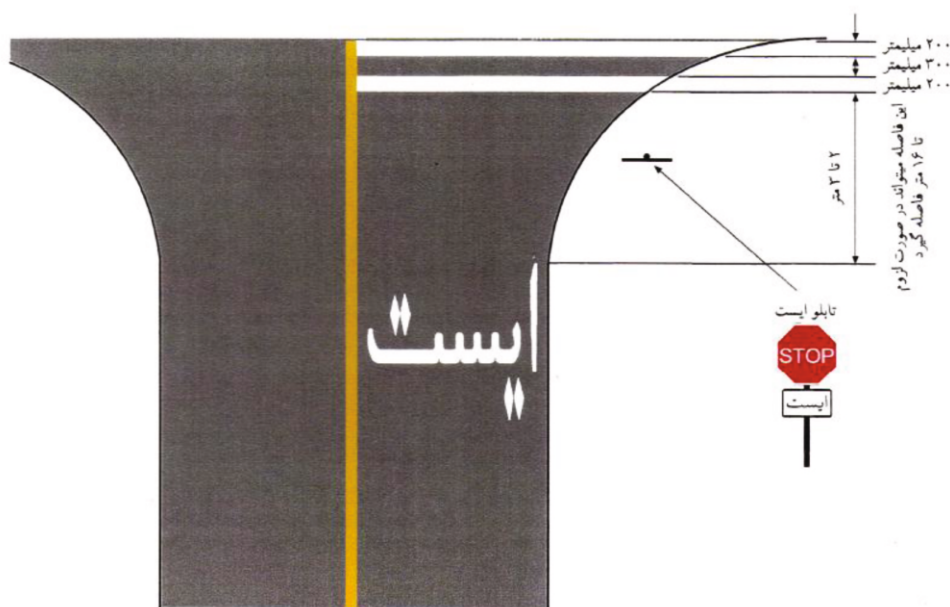
- نصب تابلو ایست، به منظور کنترل سرعت.

در تقاطع راه‌های اصلی، تابلوی ایست باید در راهی نصب شود که آمد و شد کمتری دارد، ولی هرگاه مطالعات ایمنی ایجاب نماید، می‌توان تابلو ایست را در جهت آمد و شد بیشتر نصب کرد (مانند سه راهی به منظور اجازه گردش به چپ). همچنین تابلو ایست در مکانی نصب می‌شود که باید وسایل نقلیه در آن محل، یا نقطه‌ای حتی الامکان نزدیک به آن، توقف اجباری کنند، تابلو ایست را می‌توان با خط عرضی و نوشتن کلمه "ایست" بر سطح راه و یا خیابان تکمیل کرد. چنانچه در سطح راه خط‌کشی مخصوص عابر پیاده وجود دارد، تابلو ایست و خط عرضی باید، حداقل یک متر تا خط‌کشی فاصله داشته باشد. در

تقاطع‌های با زاویه حاده، نباید تابلوی ایست طوری قرار گیرد که برای وسایل نقلیه‌ای که کنترل آن‌ها مد نظر نبوده قابل دیدن باشد.

در صورتی که تابلوی ایست به دلایلی در تقاطع دقیقاً قابل دیدن نباشد و یا اهمیت تقاطع ایجاب نماید رانندگان را باید قبل از رسیدن به تقاطع از وجود این تابلو آگاه کرد. این عمل با نصب تابلوهای پیش‌آگاهی صورت می‌گیرد. علامت ایست باید نزدیک خط ایست مربوط به آن نصب شود، اما نه در وضعیتی که به دید راننده لطمه وارد کند. این علامت، ۲ متر قبل از خط توقف قرار می‌گیرد. اگر شرایط نصب علامت به گونه‌ای باشد که از دیدن آسان علامت جلوگیری نماید، می‌توان این فاصله را افزایش داد، اما این افزایش از ۶ متر نباید تجاوز کند. این علامت باید در سمت راست راننده بوده و فاصله نزدیک‌ترین نقطه آن از لبه آسفالت باید حداقل ۵۰۰ میلی‌متر باشد. در یک مسیر یک طرفه عریض (بیش از دو خط عبوری)، تجدید علامت در سمت چپ الزامی است. تجدید علامت، وقتی که در دهانه راه فرعی میانه وجود دارد نیز مجاز است. ارتفاع لبه پایین این علامت کمتر از ۲/۱ متر از سطح زمین نمی‌باشد. خط ایست دوتایی برای مشخص کردن تقاطع مجهز به تابلو ایست اختصاص دارد. نمونه‌ای از خط‌کشی برای استفاده از تابلوی ایست در شکل ۷ نشان داده شده است.

شکل (۷)- خط‌کشی برای استفاده از تابلو ایست

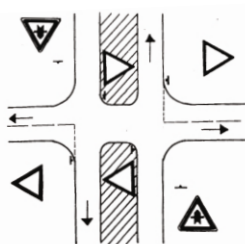

نمونه شکل‌های تابلوهای ۲۰۵ و ۲۰۶ در شکل ۸ نشان داده شده است.

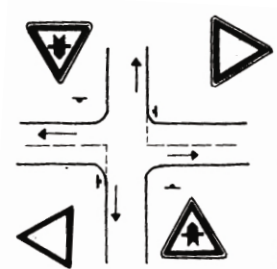

شکل ۸- علامتهای ۲۰۵ و ۲۰۶

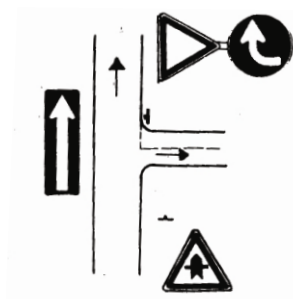
در شکل‌های ۹ تا ۱۲ نحوه نصب تابلوهای ایست در محل انواع تقاطعها نشان داده شده است.

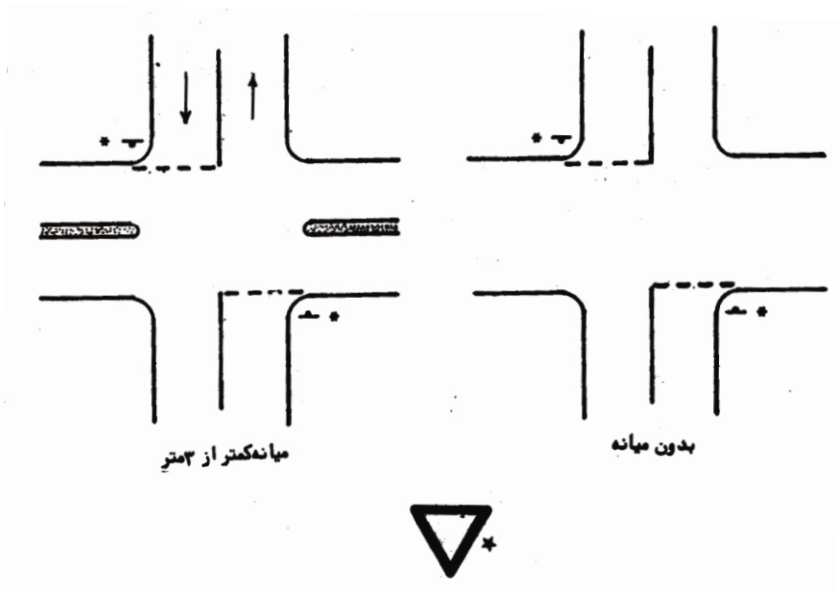
شکل (۹)- نصب تابلوی ایست در تقاطع و در رفیوژ میانی

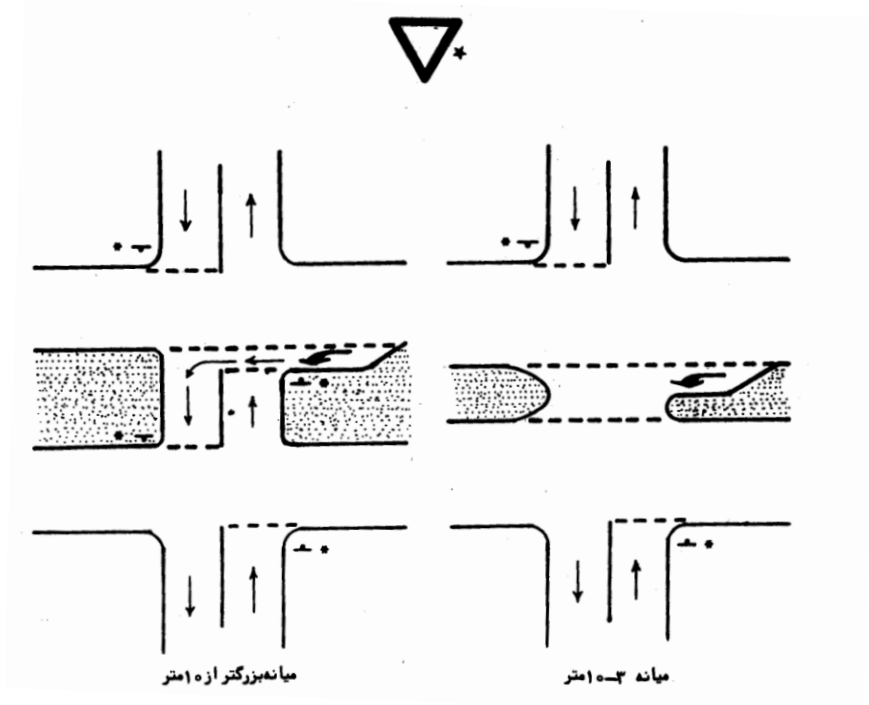
شکل (۱۰)- نصب تابلوی ایست در محل تقاطع

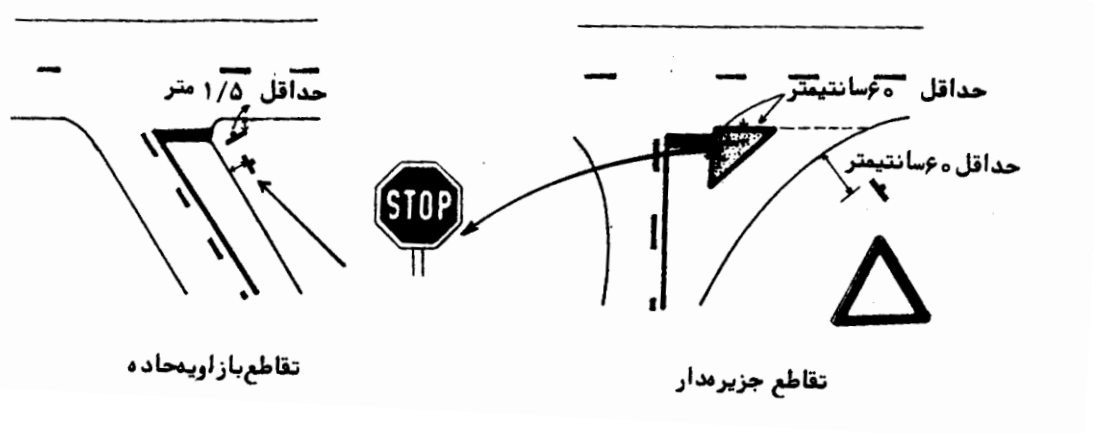
شکل (۱۱)- نصب تابلوی ایست در محل سه راه

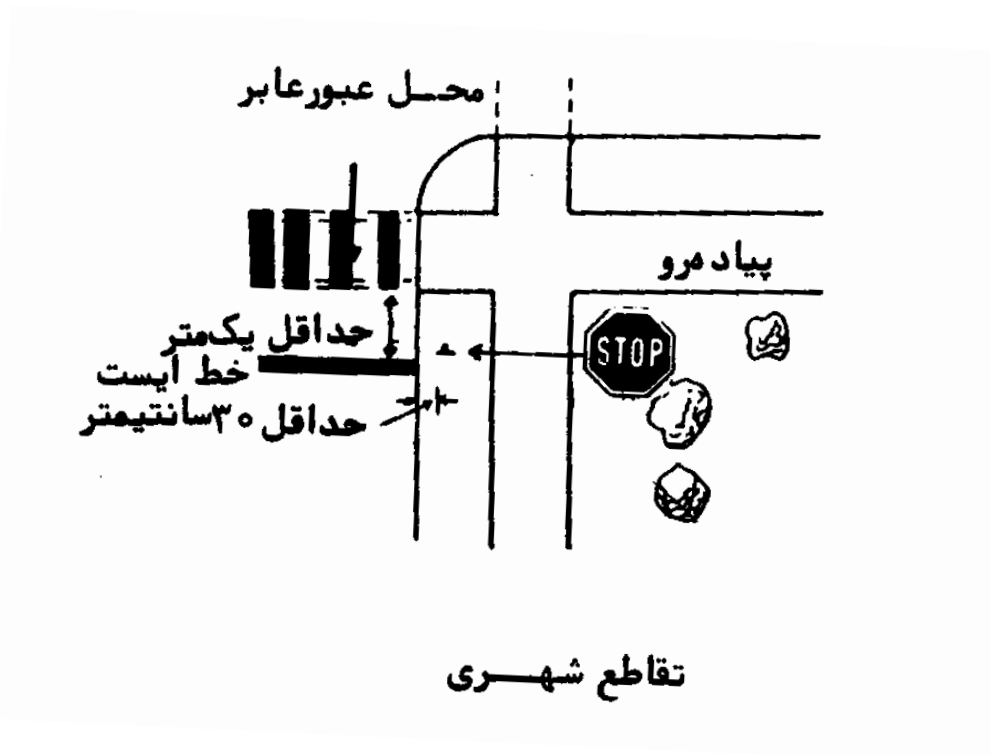
شکل (۱۲) - موقعیت نصب تابلوی ایست در تقاطعهای بدون رفیوژ یا رفیوژ کم عرض

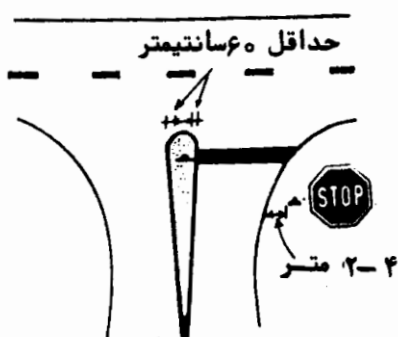
شکل (۱۳) - موقعیت نصب تابلوی ایست در تقاطعهای دارای رفیوژ

شکل (۱۴) - موقعیت نصب تابلوی ایست در محل رمپ

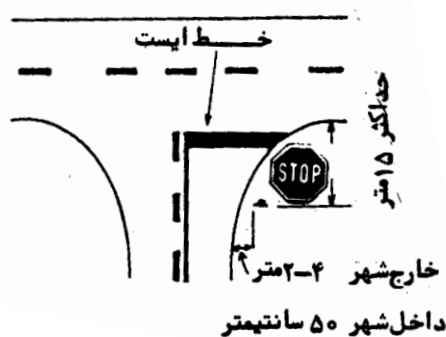

شکل (۱۵) - موقعیت نصب تابلوی ایست قبل از خطکشی عابر پیاده

جزیره تقسیم کننده

شکل (۱۷)- موقعیت نصب تابلوی ایست در محل سه راه با رفیوژ میانی

شکل (۱۶)- موقعیت نصب تابلوی ایست در محل سه راه بدون رفیوژ میانی در راه اصلی

۳-۷- تابلو حق تقدم عبور (خیابان یا جاده اصلی) (علامت ۳۰۶)

برای مشخص کردن حق تقدم عبور که به استفاده کنندگان از یک راه داده می شود، از تابلو به شکل ۱۸ استفاده می شود. این تابلو به شکل مربعی است که حاشیه اصلی آن به رنگ سیاه بوده و مربع دیگری با زمینه زرد و حاشیه سیاه، در وسط علامت وجود دارد. فاصله بین دو حاشیه به رنگ سفید است. اندازه هر ضلع علامت معمولاً ۵۰ سانتیمتر و اندازه هر ضلع تابلوی کوچک نباید از ۳۵ سانتیمتر کمتر باشد.

شکل (۱۸)- تابلوی حق تقدم عبور

محل‌های کاربرد تابلوی حق تقدم عبور عبارتند از:

- در ابتدای یک راه با آمد و شد زیاد دارای "حق تقدم عبور"، نصب می شود. در صورت ایجاب تا رسیدن به تقاطع می توان این تابلو را به صورت تکراری نصب کرد. این تابلوها را می توان قبل از تقاطع یا در خود محل تقاطع نیز نصب کرد.

- تقاطع‌ها در یک مسیر با آمد و شد زیاد یا دارای "حق تقدم عبور"

به علت اینکه تابلو "حق تقدم عبور" در ابتدای مسیر و تابلوهای رعایت تقدم عبور و یا ایست در راه‌های فرعی قرار داده شده، علامت‌گذاری ویژه‌ای برای تقاطع لازم نیست، با وجود این تابلو "حق تقدم عبور" برای برخی از تقاطع‌ها در موارد زیر نصب می شود:

• بعد از یک تقاطع یا جایی که راه با آمد و شد زیاد و دارای "حق تقدم عبور"، حق تقدم خود را از دست داده و دوباره آن را بدست می آورد، لازم به ذکر است که این تابلو در خارج شهر تا ۵۰ متر و در نقاط پر جمعیت تا ۳۰ متر بعد از به دست آوردن حق تقدم عبور نصب شود.

• در خارج از شهر، در تقاطع‌های مهم، تابلو حق تقدم عبور ۵۰ متر بعد از تقاطع نصب می شود تا به استفاده‌کننده از راه حق تقدم عبور را اعلام کند.

• در تقاطع‌های خطرناک باید به علت اهمیت وضع ترافیک یا به خاطر وضع محلی (مانند چهارراه‌های مهم)، یا به علل دیگر، تابلو "حق تقدم عبور" در خارج از شهر تا ۱۵۰ متر و در نقاط پر جمعیت تا ۳۰ متر قبل از تقاطع، نصب شود.

• تأکید در طول مسیر- در محل‌هایی که تقاطع‌ها از هم فاصله زیاد دارند، باید تابلوی "حق تقدم عبور" را یکبار در راه‌های بیرون شهر هر ۵ کیلومتر و در نقاط پر جمعیت در هر کیلومتر تکرار کرد. در تقاطع‌هایی که راه اصلی منحرف شود، باید با نصب یک صفحه مستطیل که مسیر حق تقدم در آن نشان داده شده، در زیر تابلو اصلی، رانندگان را از این امر مطلع نمود. باید سعی شود طرح مسیر نشان داده شده با شکل پیچ مطابقت داشته باشد.

نمونه‌هایی از تابلوهای مکمل حق تقدم عبور در شکل‌های ۱۹ و ۲۰ نشان داده شده است.

شکل (۱۹) - انواع تابلوهای حق تقدم عبور

شکل (۲۰) - تابلوهای حق تقدم عبور در تقاطعات فرعی با اصلی

۴-۷- تابلو پایان حق تقدم عبور (۳۰۷)

تابلو پایان حق تقدم عبور، مانند تابلو حق تقدم عبور است، به اضافه نوار منصف سیاه، عمود بر ضلع چپ پایین و ضلع راست بالای مربع. نمونه‌ای از این تابلو در شکل ۲۱ نشان داده شده است.

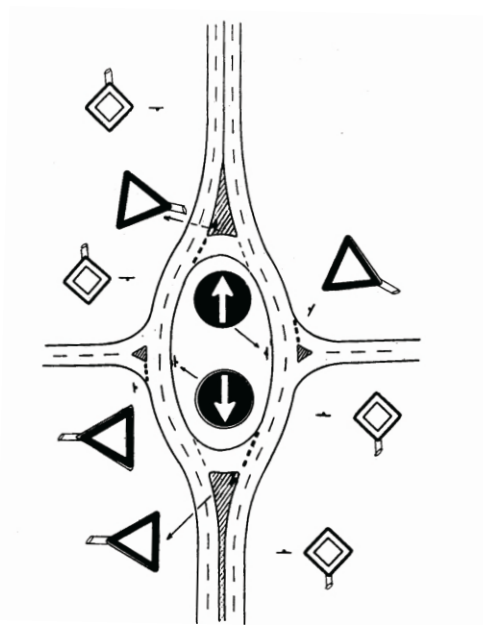

شکل (۲۱) - تابلوی پایان حق تقدم عبور

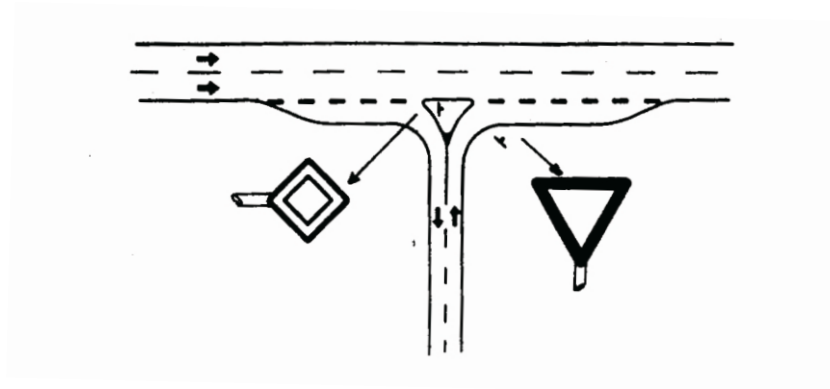
تابلوی پایان حق تقدم عبور، در نقطه‌ای که راه حق تقدم عبور را از دست می‌دهد نصب می‌شود. به جز در موارد ورود به نقاط پر جمعیت و خروج از آنها، بهتر است از دست دادن حق تقدم عبور در یک راه پر رفت و آمد نسبت به یک تقاطع معین نشان داده شود. تابلوی "پایان حق تقدم عبور" بدون

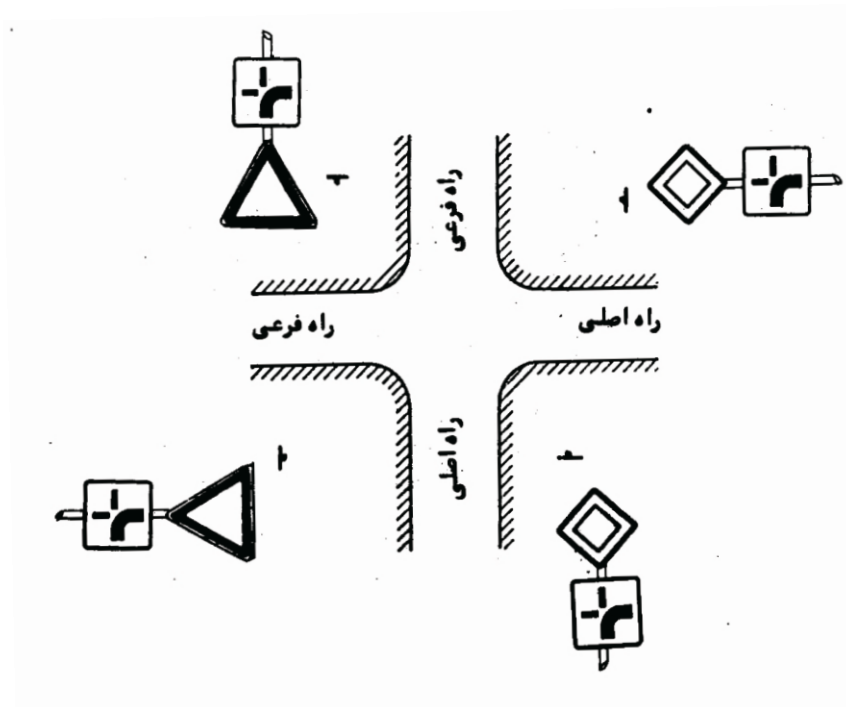
تابلو اضافی فاصله، از دست دادن حق تقدم عبور را در اولین تقاطع بعدی نشان می‌دهد. تابلو "پایان حق تقدم عبور" که بوسیله یک تابلو اضافی فاصله تکمیل شده باشد، نشان می‌دهد که از دست دادن حق تقدم عبور از تقاطعی صورت خواهد گرفت که فاصله آن روی تابلو اضافی تعیین شده است. نمونه‌هایی از کاربرد تابلوی حق تقدم عبور، رعایت حق تقدم عبور، و همچنین پایان رعایت حق تقدم عبور در شکل‌های ۲۲ تا ۲۸ نشان داده شده است.

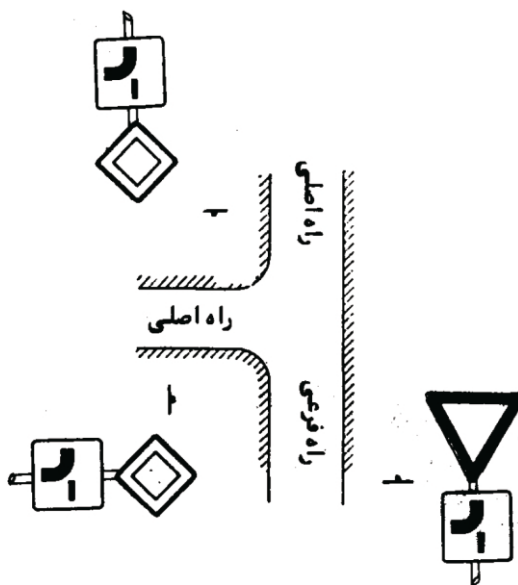
شکل (۲۲)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور رعایت حق تقدم عبور در میادین

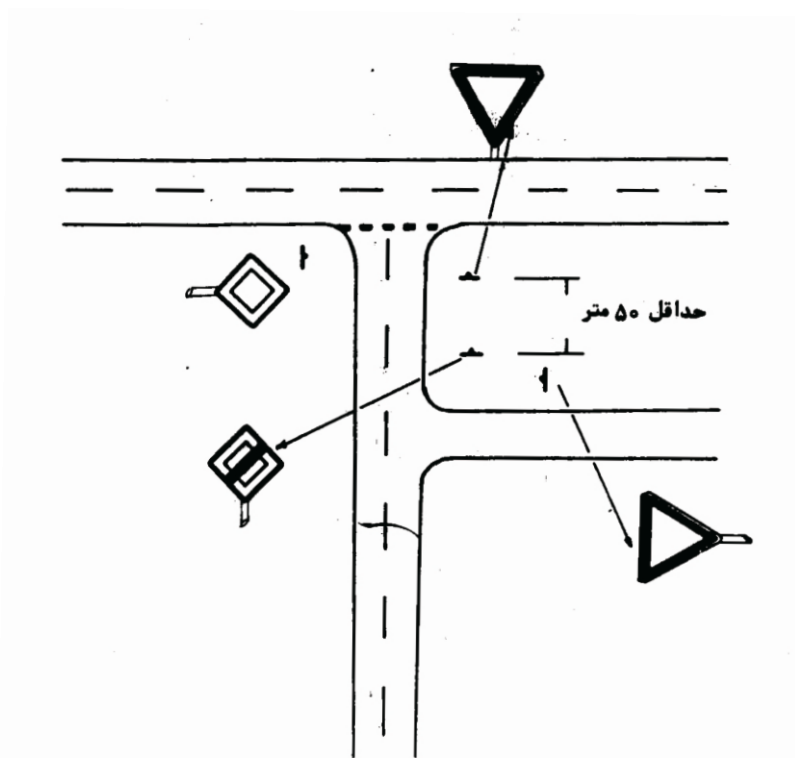
شکل (۲۳)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور رعایت حق تقدم عبور در سه راه

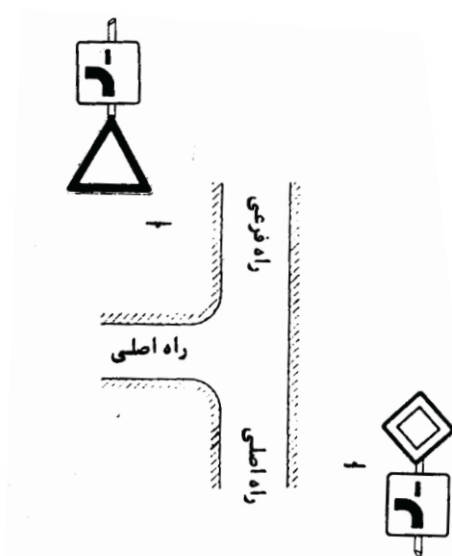
شکل (۲۴)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در تقاطع راه اصلی با فرعی

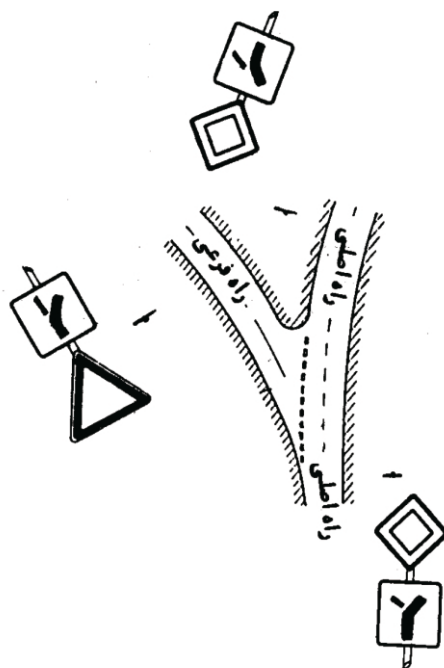
شکل (۲۵)- استفاده از تابلوهای حق تقدم عبور و رعایت حق تقدم عبور در سه راه اصلی با فرعی

شکل (۲۶) - نصب تابلوهای حق تقدم عبور، رعایت حق تقدم عبور و پایان رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه

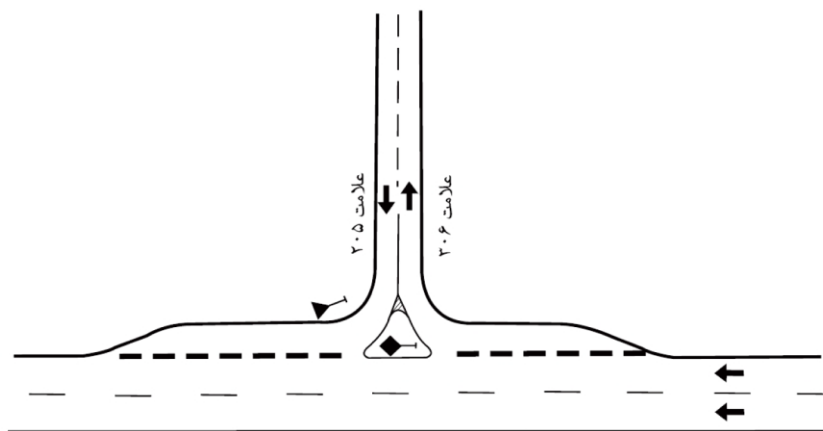

شکل (۲۷) نصب تابلوهای حق تقدم عبور، رعایت حق تقدم عبور و پایان رعایت حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه اصلی و فرعی

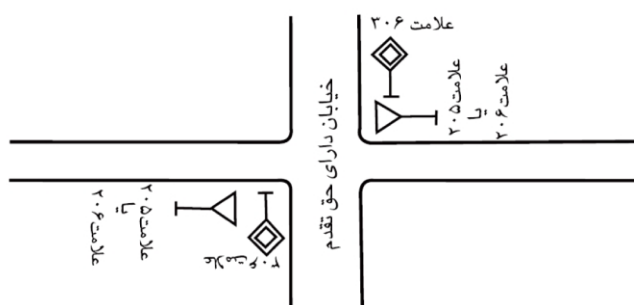

شکل (۲۸)- نصب تابلوهای رعایت حق تقدم عبور و حق تقدم عبور در تقاطعات سه راه

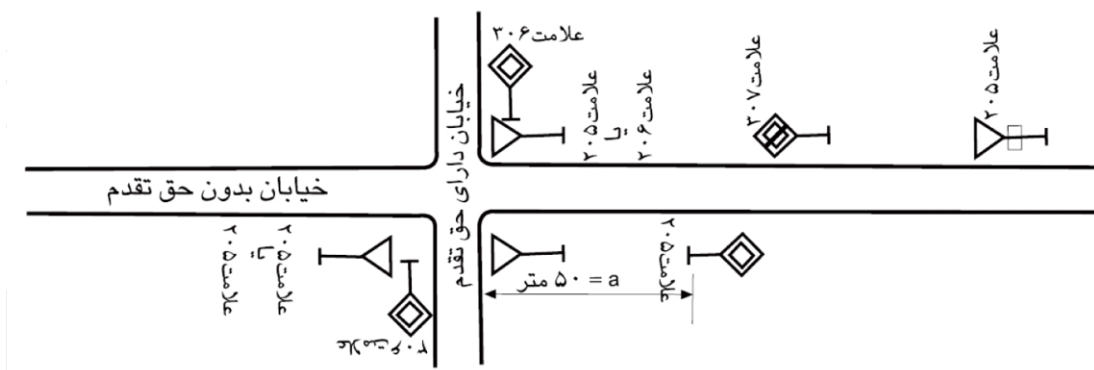
علامت ۳۰۶ در ابتدای خیابان دارنده حق تقدم نصب شده و در طول سمت راست خیابان تکرار می شود. محل نصب تابلوهای تکراری قبل از هر تقاطع می باشد. در صورتیکه حق تقدم خیابانی در یک چهارراه یا سه راه خاتمه یابد، باید در همانجا علامت های ۳۰۷ (پایان حق تقدم) نصب گردد و اگر خیابان دارای حق تقدم ادامه داشته باشد ولی فقط در یک تقاطع با نصب علائم ۲۰۵ و یا ۲۰۶، حق تقدم از آن سلب گردد، علامت ۳۰۷ نباید نصب گردد. در صورتیکه حق تقدم خیابانی بعد از یک تقاطع تمام شود، نصب علامت ۳۰۷ به تنهایی کافیست. شکل های ۲۹ تا ۴۰ این شرایط را نشان می دهد.

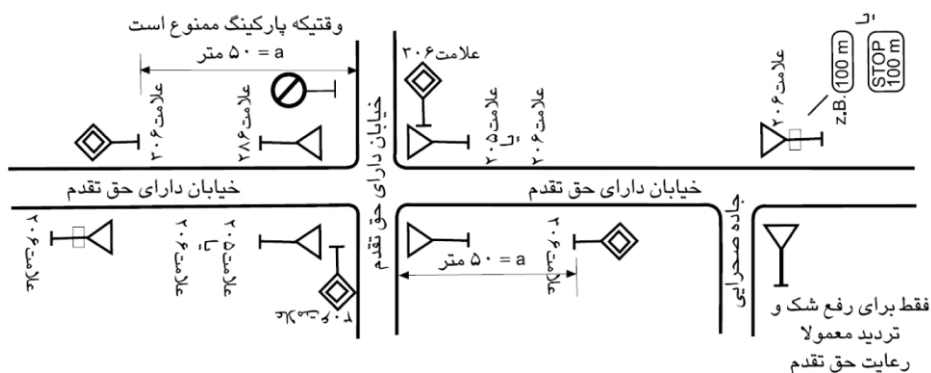
شکل (۲۹) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در سه راه دارای جزیره میانی

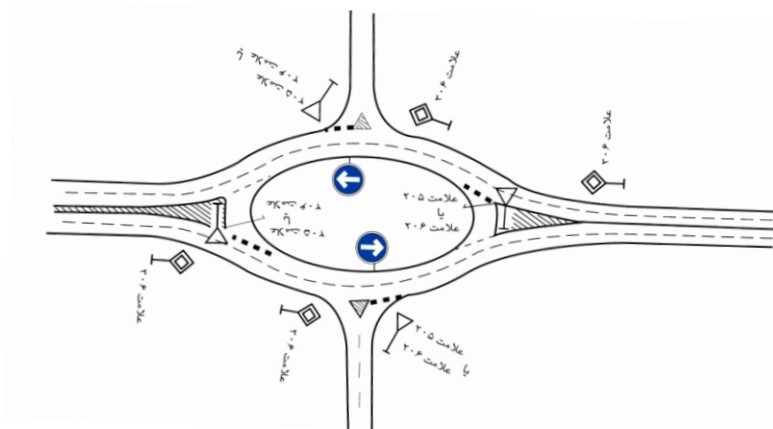
شکل (۳۰) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در چهارراه بدون جزیره میانی

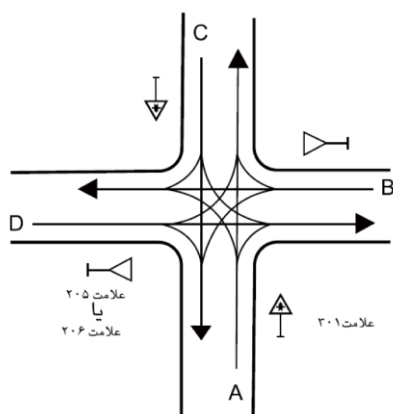
شکل (۳۱) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در چهارراه

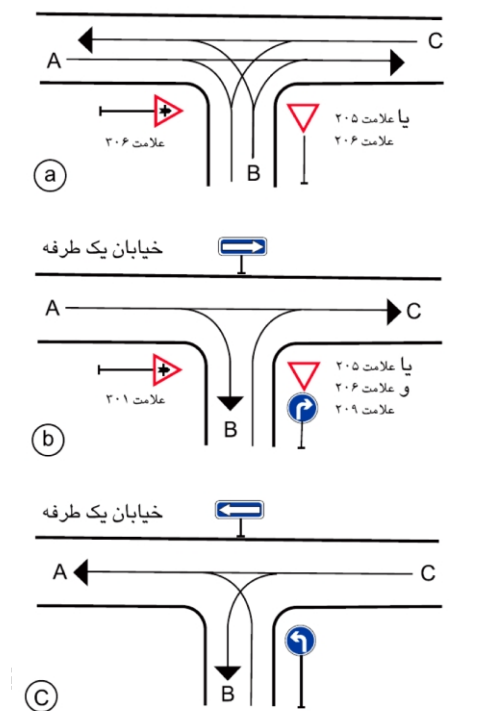
شکل (۳۲) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در تقاطعات متوالی

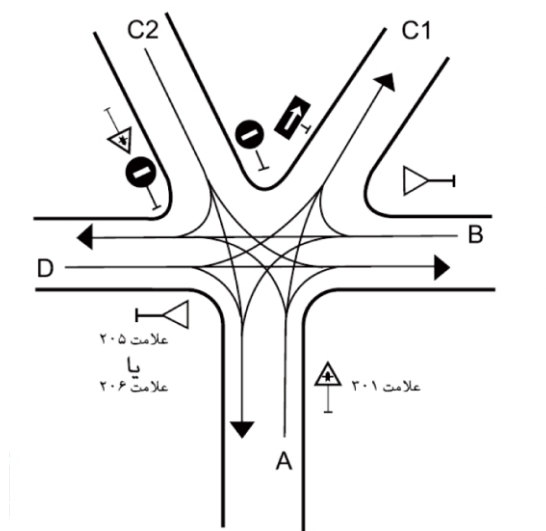
شکل (۳۳) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در میدان

شکل (۳۴) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در چهارراه

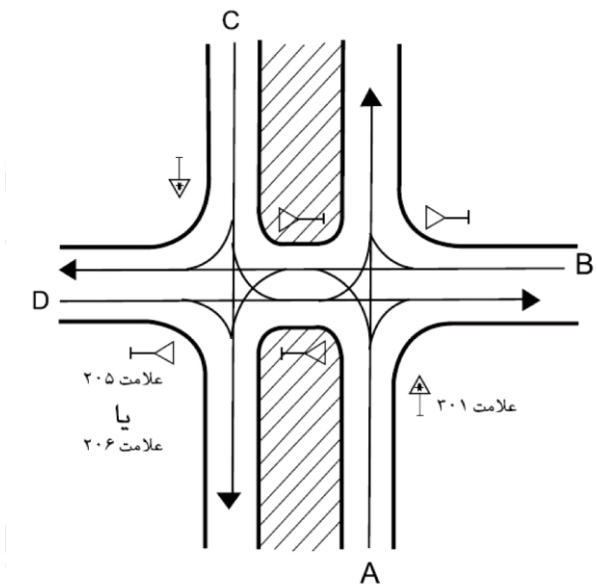

شکل (۳۵) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در سه راه

شکل (۳۶) - نصب تابلوی رعایت حق تقدم در تقاطع ۵ راهی

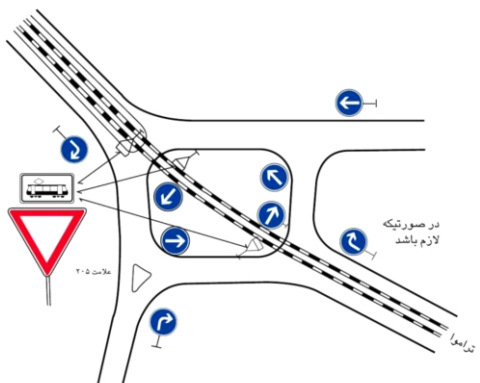

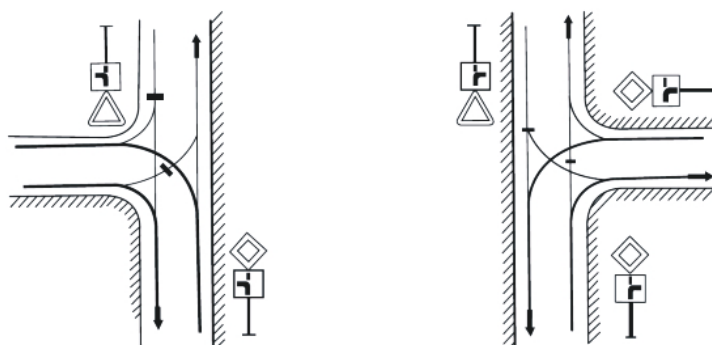
شکل (۳۷)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم در یک چهارراه با جزیره میانی عریض

شکل (۳۸)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم در یک میدان بزرگ

شکل (۳۹)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم در مسیر یک تراموا

شکل (۴۰)- نصب تابلوی رعایت حق تقدم برای حرکت‌های گردش

۵-۷- علامت حق تقدم با وسایل نقلیه مقابل (۲۰۸)

این تابلو به شکل دایره با زمینه سفید و حاشیه قرمز است که دارای یک پیکان سیاه برای نشان دادن حق تقدم عبور و یک پیکان به رنگ قرمز برای رعایت حق تقدم عبور است. این علامت در جایی نصب می‌شود که در صورت وجود جریان از مقابل ادامه حرکت ممنوع می‌گردد. در قسمت باریک راه که عبور در آن محل از دو طرف مشکل یا غیر ممکن است، چنانچه تمام طول آن قسمت در شب و روز برای رانندگان به خوبی قابل دیدن باشد، در صورت عدم استفاده از چراغ راهنما، برای تنظیم ترافیک می‌توان از این تابلو استفاده کرد. این تابلو در جهتی نصب می‌شود که دید بهتری نسبت به ترافیک مقابل داشته باشد. در صورت سرازیری و سربالایی، حق تقدم باید به ترافیکی داده شود که در سرازیری حرکت می‌کند و یا مطالعات مهندسی ترافیک محل نصب آن را تعیین نماید. با این علامت به جریان از روبرو حق تقدم داده می‌شود که از یک نقطه باریک شده به عنوان نفر اول عبور نماید. جریان مقابل را با علامت ۲۰۸ از قاعده اعمال شده آگاه می‌کنند. نمونه‌ای از این تابلو در شکل ۴۱ نشان داده شده است.

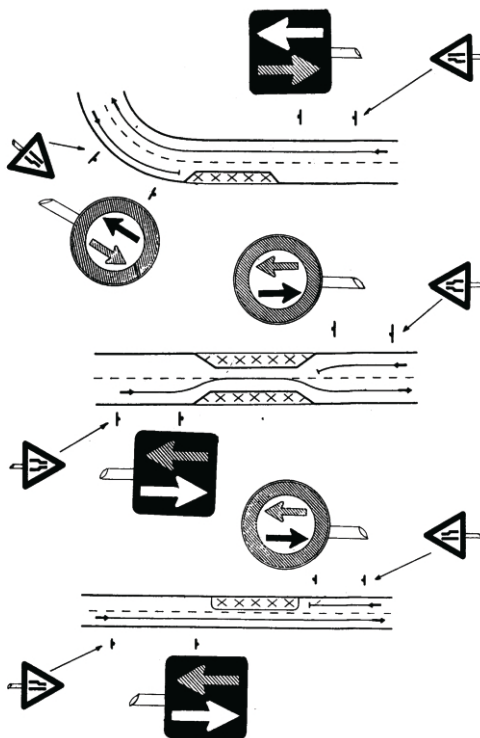
شکل (۴۱)- تابلوی حق تقدم عبور با وسیله نقلیه مقابل

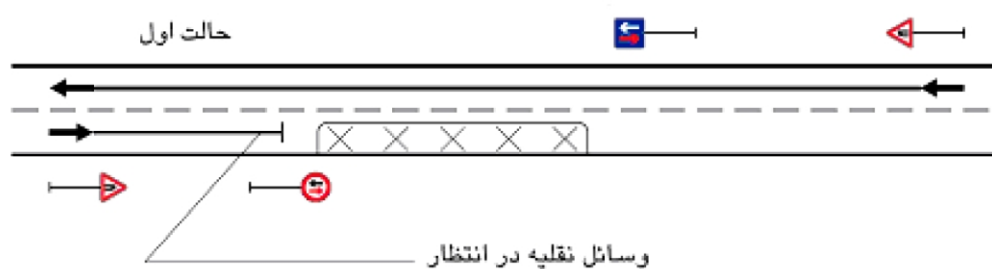
برای آگاه ساختن رانندگانی که در یک قسمت باریک راه بر وسایل نقلیه مقابل حق تقدم دارند از علامت ۳۰۸ استفاده می‌شود. این تابلو که در شکل ۴۲ نشان داده شده است و کاربردهای آن نیز در شکل‌های ۴۳ و ۴۴ نشان داده شده است، به شکل مربع و دارای زمینه آبی است. روی زمینه آبی یک پیکان سفید رنگ روبه بالا و نیز فلش قرمز دیگری به سمت پایین قرار دارد. در نقاطی که این علامت به کار برده می‌شود، باید تابلو رعایت حق تقدم ترافیک مقابل برای هدایت وسایل نقلیه مقابل در انتهای باریک راه نصب شود.

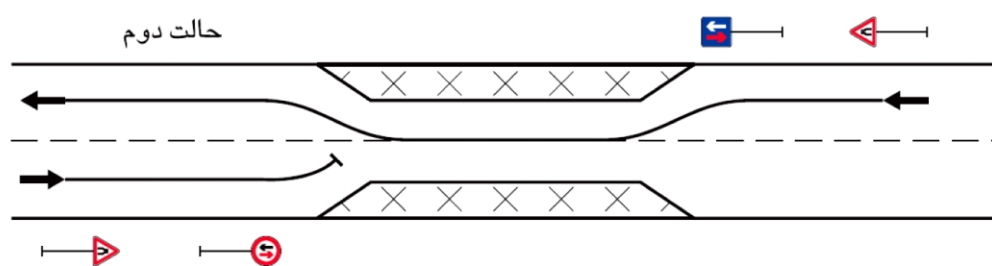
شکل (۴۲)- تابلوی حق تقدم عبور با شما

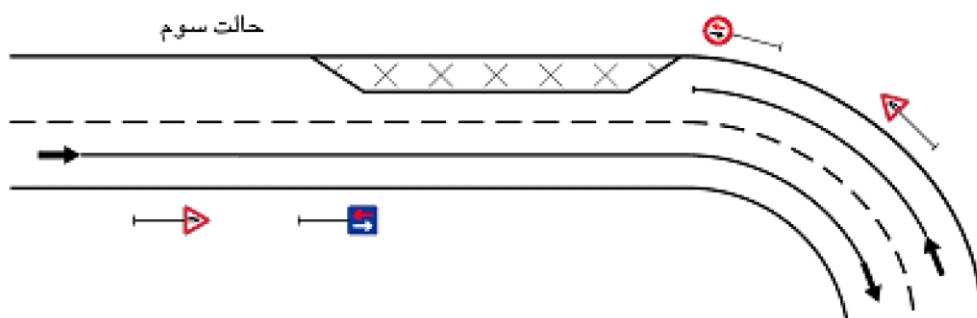
شکل (۴۳)- نحوه نصب و کاربرد تابلوی حق تقدم

مسیر باریک شده. باریک شدن از یک سو در معبری با دو خط عبور

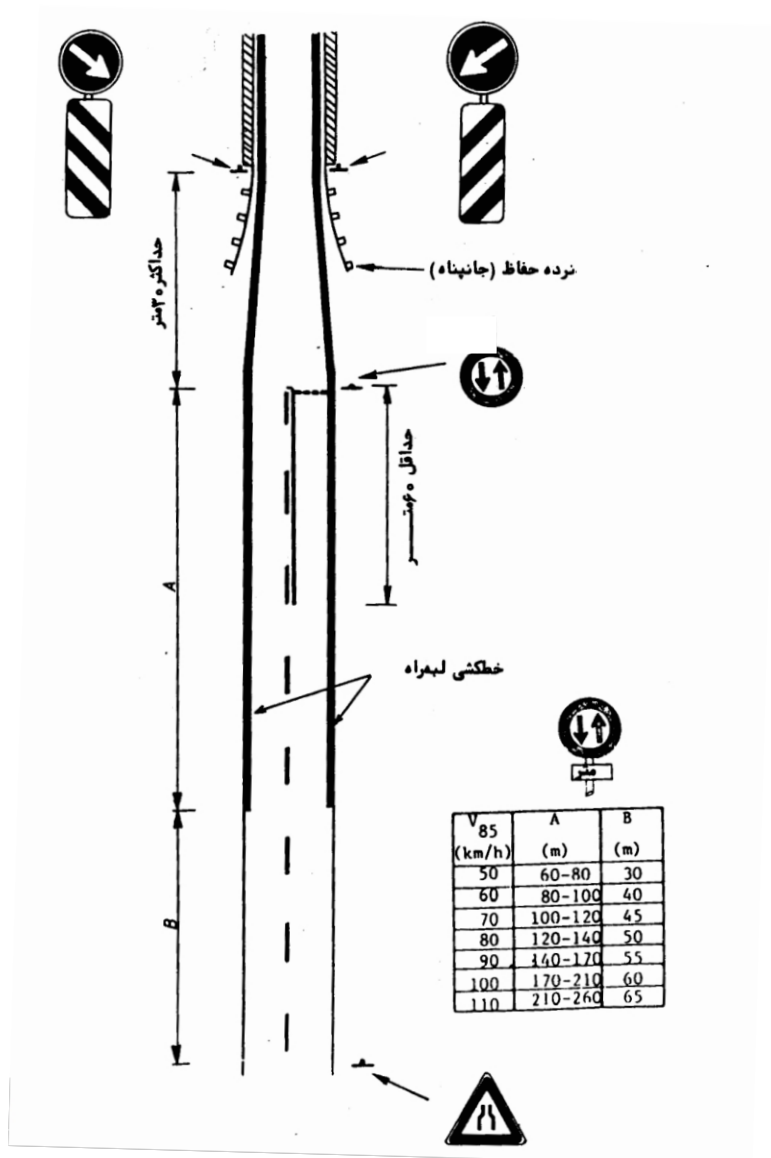

باریک شدن معبر از هر دو طرف و ایجاد معبر بعرض یک خط عبور

مسیر باریک شده با یک خط عبور و مانع دید. عموماً مسیری می تواند بدون توقف به راه خود ادامه دهد که از محل باریک شده به بعد از فاصله دید کوتاه تری برخوردار است، در حالیکه رانندگان دارای فاصله دید طولانی بایستی توقف نمایند.

ادامه شکل (۴۳) - نحوه نصب و کاربرد تابلوی حق تقدم

شکل (۴۴)- علامت‌گذاری پل‌های با عرض کمتر از عرض راه توسط تابلوی رعایت حق تقدم عبور و وسایل نقلیه مقابل

۶-۷- علایم گردش (۲۰۹، ۲۱۱ و ۲۱۴)

این علایم در تقاطع‌های سه‌راه یا چهارراه نصب می‌شود که در آن یک یا چند مسیر حرکت باید از پیش تعیین شده باشد. استفاده از این علامت در کنار نوار عبوری که برای آن اعتبار دارد مجاز است. این علایم را می‌توان علاوه بر تقاطع‌ها در خروجی یا در ورودی به املاک و ساختمانها (مثلا

پارکینگ‌های طبقاتی) مورد استفاده قرار داد . علامت‌های ۲۰-۲۱۱ و ۳۰-۲۰۹ در میداین با حرکت دایره‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در جزیره میانی یک میدان از علامت ۲۰-۲۰۹ با عنوان "فقط گردش به راست" استفاده می‌شود. ضمناً این علائم در موارد زیر مورد استفاده قرار گیرند:

- در میدان‌ها و در جزیره میانی، همراه علامت تعیین جهت

- در راه‌های اصلی با رفیوژ میانی، جایی که در مقابل راه فرعی میانه قطع نمی‌شود، این علامت در

میانه وسط و مقابل راه فرعی قرار می‌گیرد.

- در روبروی مسیر مستقیم تقاطع T شکل

علامت ۳۰-۲۰۹ ممکن است در یک چهارراه وقتی که ترافیک تنها به سمت مقابل و مستقیم

حرکت کند و گردش به چپ و راست ممنوع باشد، به کار رود. در استفاده از این تابلو باید دقت

داشت تا این علامت به جای علامت راه یک‌طرفه استفاده نگردد. علامت راه یک‌طرفه علامتی اخباری

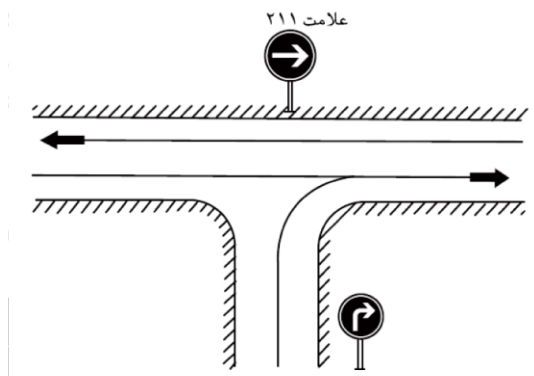
است و به صورت مستطیل شکل می‌باشد، اما علامت فقط عبور مستقیم یک علامت انتظامی است و

به صورت دایره است. انواع تابلوهای گردش در شکل ۴۵ و نمونه‌های کاربرد این تابلوها در

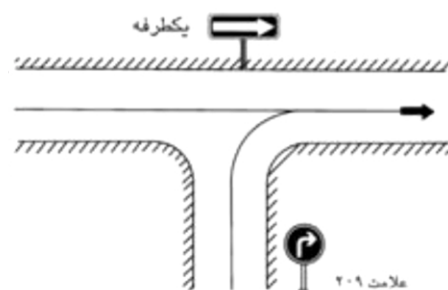
شکل‌های ۴۶ تا ۴۸ نشان داده شده است.

شکل (۴۵)- تابلوهای گردش

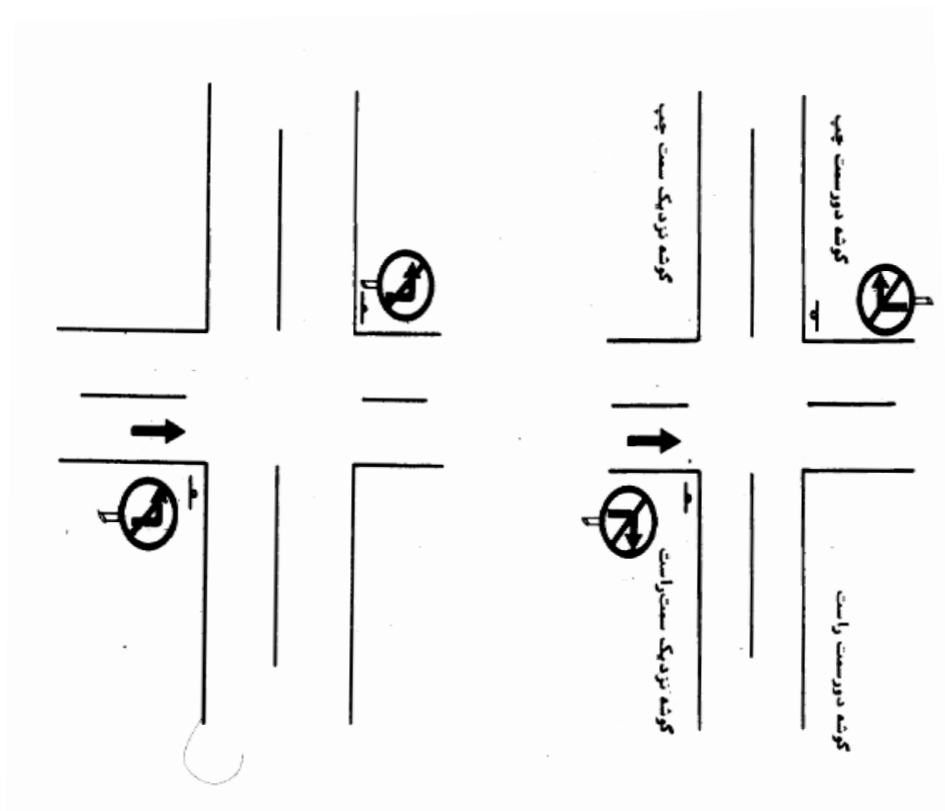

ب- خیابان دو طرفه

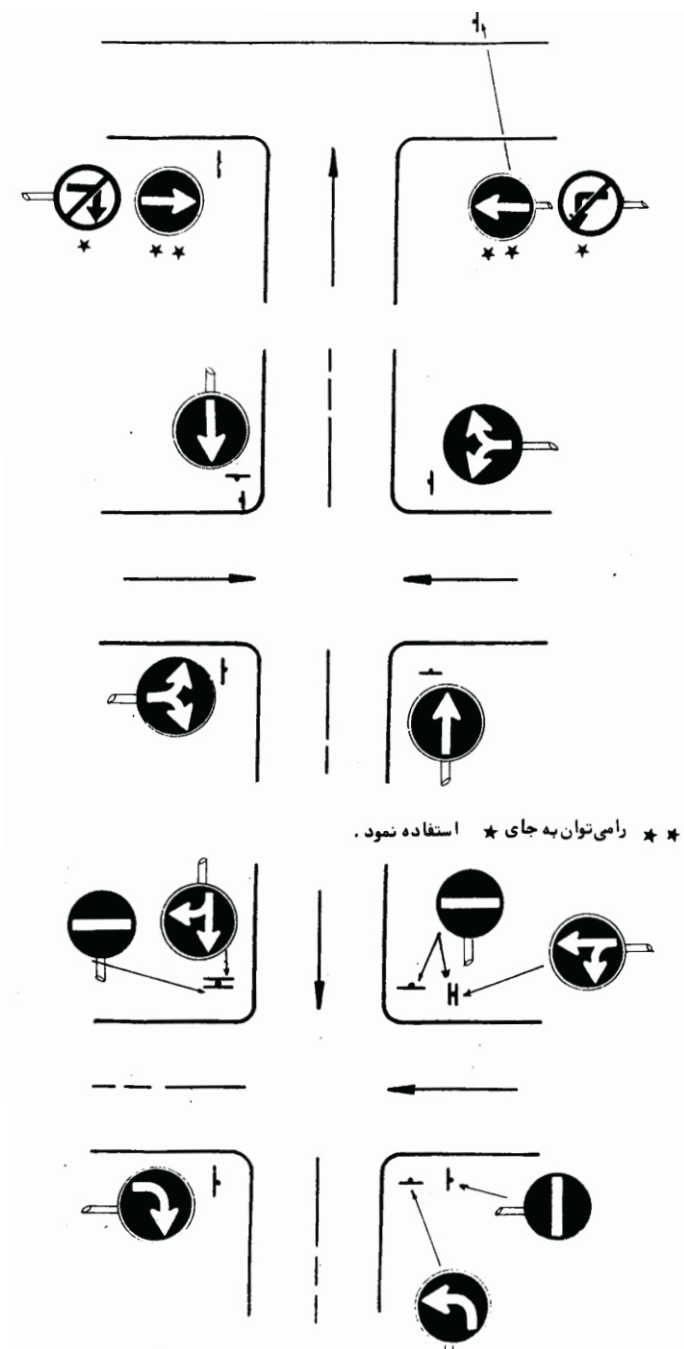

الف- خیابان یک طرفه

شکل (۴۶)- استفاده از تابلوی گردش

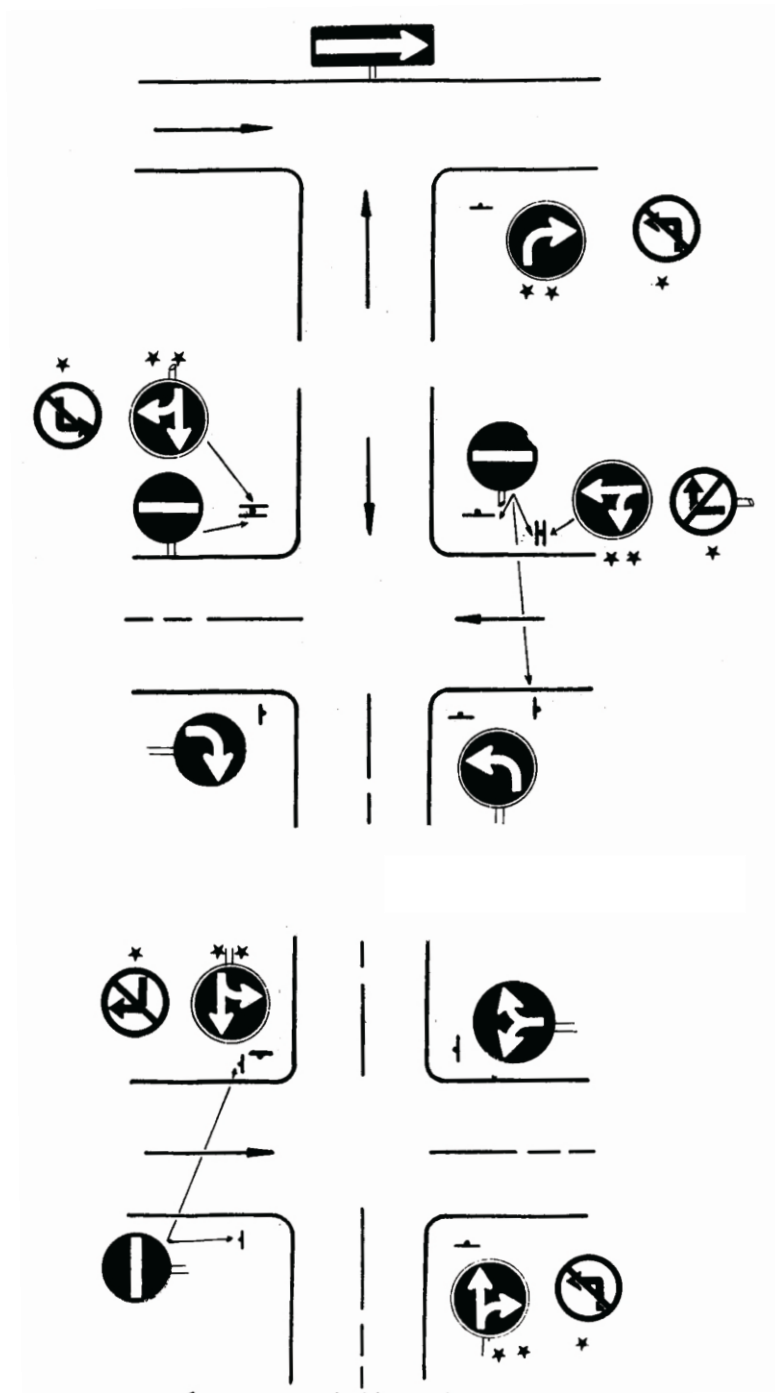

شکل (۴۷)- نحوه استفاده از تابلوهای گردش در چهارراه

شکل (۴۸) - نحوه نصب تابلوی گردش در بازوهای مختلف تقاطعات

* * رامي توان به جای * استفاده نمود

شکل (۴۸) - نحوه نصب تابلوی گردش در بازوهای مختلف تقاطعات (ادامه)

۷-۷- علامت جهت عبور در میدان (۲۱۵)

این علامت باید در نزدیکی میدان‌هایی که به طور کامل علامت‌گذاری نشده قرار گیرد. این علامت نشان‌دهنده جهت عبور و گردش ترافیک در میدان می‌باشد. نمونه‌ای از این تابلو در شکل ۴۹ نشان داده شده است.

شکل (۴۹)- تابلوی جهت عبور در میدان

۷-۸- علامت عبور یک‌طرفه (۲۲۰)

عبور این علامت در جایی نصب می‌شود که جریان وسایل نقلیه فقط در یک جهت مجاز است. باید دقت داشت که ایجاد خیابان یک‌طرفه جهت آرام نمودن مناطق مسکونی مفید است. انواع تابلوهای یک‌طرفه در شکل ۵۰ نشان داده شده است.

شکل (۵۰)- انواع تابلوهای عبور یک طرفه

۷-۹- علامت جهت‌نما (۲۲۲)

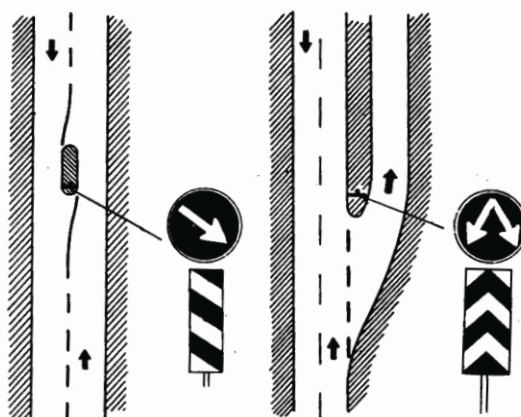
این علامت در جایی نصب می‌شود که رانندگان موظف به رد شدن از راست یا چپ یک مانع باشند (دستور اجرایی). در فاصله این علامت و جریان وسایل نقلیه که این علامت راجع به آن نصب شده است، عبور جریان مخالف مجاز نیست. علامت ۲۲۲-۱۰ (از چپ برانید) معمولاً فقط برای کارهای راهداری و راهسازی بکار می‌رود. علامت ۲۲۲-۲۰ (از راست برانید) اغلب در مرکز یک سواره‌رو و در آغاز قسمت میانی راه‌هایی با جدا کننده وسط (باند) به عنوان یک علامت محدود کننده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

انواع علائم جهت نما در شکل ۵۱ نشان داده شده است. همچنین نمونه‌ای از به کارگیری علائم جهت نما در یک طرفه و دو طرفه در شکل ۵۲ نشان داده شده است.

شکل (۵۱) - انواع تابلوهای جهت نما

شکل (۵۲) - نمونه‌هایی از به کارگیری تابلوهای جهت نما به صورت یک و دو طرفه

۷-۱۰- علامت استفاده اجباری از زنجیر چرخ (۲۳۶)

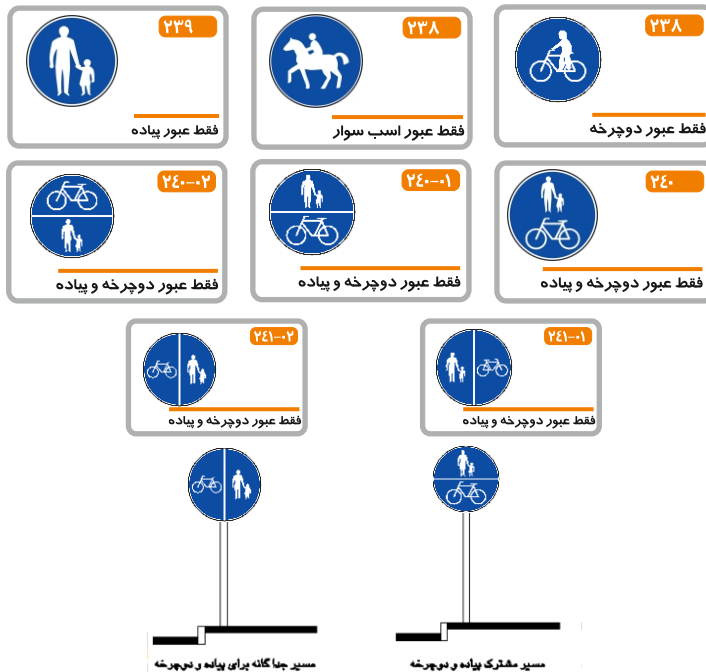
این علامت در ابتدای مسیرهایی (غالباً مسیرهای کوهستانی) نصب می‌شود که عبور از آنها فقط با زنجیر چرخ ممکن است. وجود این علامت تا زمانی ضروری است که زنجیر چرخ براساس داده‌ها و اوضاع آب و هوا برای حفظ ایمنی تردد لازم است. این علامت بیشتر در زمستان‌ها و در گردنه‌ها و محل‌هایی که در زمستان یخبندان می‌شود و حرکت بدون زنجیر چرخ میسر نیست و موجب خطراتی برای رانندگان می‌شود، نصب می‌گردد. این علامت باید در منطقه‌ای قبل از محل یخبندان نصب شود. در نزدیکی این محل، باید پارکینگ و یا محلی برای توقف باشد تا رانندگان بتوانند حداقل ۲ چرخ متحرک وسیله نقلیه خود را با زنجیر چرخ ببندند. علامت استفاده اجباری از زنجیر چرخ در شکل ۵۳ نشان داده شده است.

شکل (۵۳)- تابلوی استفاده اجباری از زنجیر چرخ

۷-۱۱- علائم فقط عبور دوچرخه، اسب‌سوار، پیاده، دوچرخه و پیاده با هم (۲۳۷، ۲۳۹، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۱)

این علائم در جایی نصب می‌شوند که یک مسیر یا یک خیابان یا قسمتهای مشخصی از آنها به نوع خاصی از تردد اختصاص داده شده باشد. این علائم برای سایر انواع تردد به مثابه علامت ورود ممنوع است. همچنین نیازی به نمایش انتهای این قبیل مسیرهای ویژه نمی‌باشد. در شکل ۵۴ انواع این نوع تابلوها نشان داده است.

شکل (۵۴)- علائم فقط عبور دوچرخه، اسب‌سوار، پیاده، دوچرخه و پیاده با هم

۱۲-۷- علایم شروع و پایان محدوده عبور پیاده (پیاده‌راه) (۲۴۲ و ۲۴۳)

علامت ۲۴۲ را در داخل مناطق شهری و در کلیه ورودی های به مناطق عابر پیاده نصب می نمایند. این علامت هر نوع حرکت به جز حرکت عابر پیاده را در محدوده ممنوع اعلام می نماید. در انتهای این محدوده علامت ۲۴۳ نصب می گردد. نمونه هایی از این نوع علایم در شکل ۵۵ نشان داده شده است.

شکل (۵۵)- علامت منطقه عبور عابر و پایان محدوده عبور عابر

۱۳-۷- علامت فقط عبور اتوبوس آزاد (۲۴۵)

این علامت را در محلی نصب می کنند که مسیر ویژه خطکشی شده برای اتوبوس های حمل و نقل عمومی در کنار آن پیش بینی شده است. این علامت در شکل ۵۶ نشان داده شده است.

شکل (۵۶)- علامت فقط عبور اتوبوس آزاد

۱۴-۷- علامت عبور کلیه وسائط نقلیه ممنوع (۲۴۶)

این علامت در ابتدای سوارهرو و یا خیابانی که تردد هر نوع از وسایل نقلیه در آن ممنوع باشد، نصب می شود. نمونه ای از این علامت در شکل ۵۷ نشان داده شده است.

شکل (۵۷)- تابلوی عبور کلیه وسایل نقلیه ممنوع

۷-۱۵ - علائم عبور ممنوع برای انواع وسائط نقلیه مختلف، سوارکار و پیاده و نیز ورود از دو طرف

ممنوع (۲۴۷ تا ۲۶۰)

این علائم در نقاطی نصب می‌شوند که ورود وسایل نقلیه معینی ممنوع اعلام می‌شود. این ممنوعیت می‌تواند به یک یا چند نوع وسیله مربوط گردد. ضمناً علامت ۲۵۰ نشان می‌دهد که عبور از هر دو طرف در سواره‌رو ممنوع می‌باشد. علامت ۲۴۹ برای راه‌هایی با شیب زیاد و یا عرض کم استفاده می‌شود که در آن احتمال ایجاد خطر و یا انسداد راه توسط وسایل نقلیه وجود داشته باشد. این علامت، در سمت راست معبر قرار می‌گیرد. علامت ۲۵۵ نیز معمولاً در آزادراه‌ها، بزرگراه‌ها و تونل‌ها نصب می‌شود. انواع تابلوهای عبور ممنوع در شکل ۵۸ نشان داده شده است.

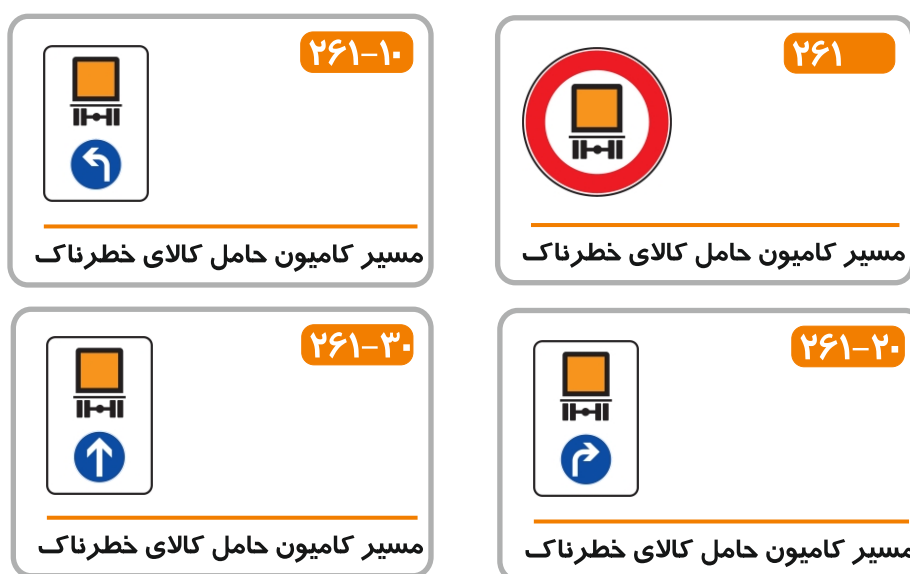

شکل (۵۸) - تابلوی محدودیت عبور انواع وسایل نقلیه

۷-۱۶ - علامت عبور کامیون با محموله خطرناک ممنوع (۲۶۱)

این علامت را در مسیرهایی نصب می‌کنند که حمل محموله‌های خطرناک در اثر تصادف یا حادثه (مثلاً نشت از تانکر) وضعی خطرناک علاوه بر تصادف بوجود می‌آورد. معمولاً این ممنوعیت را در سازه‌هایی مانند تونلها ، پلها ، تونلهای زیرآبی و در سرراشیهایی قبل از مناطق مسکونی اعمال می‌کنند. علامتهای ۲۶۱-۱۰، ۲۶۱-۲۰، ۲۶۱-۳۰ و ۲۶۱-۴۰ مسیر انحرافی برای عبور کامیون با محموله خطرناک را نشان می‌دهد. این تابلوها در شکل ۵۹ نشان داده شده است.

شکل (۵۹) - علامت ممنوعیت تردد کامیون با محموله خطرناک

۷-۱۷ - علایم ممنوعیت حرکت برای وسایل نقلیه دارای شرایط خاص (۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵-۶۵ و ۲۶۶)

این علایم در مسیرهایی نصب می‌شوند که از رهگذر عملیات سازه‌ای (مثلاً پل یا زیرگذر) یا در اثر بعضی داده‌های محلی (مثلاً مقاومت روسازی جاده) خیابان مورد بحث نمی‌تواند وسایل نقلیه‌ای را که وزن واقعی، فشار واقعی بر محور، عرض، طول و ارتفاع آنها از میزان داده شده روی تابلو تجاوز نموده است را تحمل نمایند و لذا بایستی تردد در آنها برای خودروهای خاص ممنوع گردند. انواع این علامت در شکل ۶۰ نشان داده شده است.

شکل (۶۰) - علایم ممنوعیت حرکت برای وسایل نقلیه دارای شرایط خاص

۱۸-۷ - علامت ورود ممنوع (۲۶۷)

این علامت مطابق شکل ۶۱، در محلی نصب می شود که ورود به مسیر، ممنوع است؛ ولی مسیر جهت مخالف تردد جریان دارد.

شکل (۶۱) - علامت ورود ممنوع

۱۹-۷ - علامت حداقل فاصله بین دو کامیون ۷۰ متر (۲۶۸)

این علامت در محلی نصب می شود که تردد سنگین مربوط به کامیون هایی که پی در پی هم حرکت می کنند، پلهای با توان سازه ای محدود یا سایر سازه ها را بیش از حد کشش آنها تحت فشار قرار می دهند. این علامت، راننده وسیله نقلیه ای را که کل وزن آن ۲/۸ تن است و یا راننده یک وسیله کشنده را به استثناء سواری و اتوبوس از نزدیک شدن به وسیله نقلیه جلویی کمتر از آنچه که در علامت عنوان شده است منع می کند. این علامت در راهها باید برای آگاهی رانندگان کامیون به کار می رود تا رانندگان حداقل فاصله را بین دو کامیون رعایت کنند. همچنین در راههایی که وسایل

نقلیه سنگین به دنبال هم حرکت می‌نمایند، به دلیل آنکه پل‌ها یا سایر ابنیه واقع در مسیر را بیش از حد ظرفیت آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌دهند، از این علامت باید استفاده شود. این علامت معمولاً با یک تابلوی توضیحی که روی آن مقدار وزن نوشته شده است (برای مثال ۷ تن) به کار می‌رود تا رانندگانی که پشت سر یک وسیله نقلیه دیگر حرکت می‌کنند و کل وزن مجاز آن‌ها از وزن نشان داده شده روی تابلو بیشتر است، فاصله حداقل اعلام شده را رعایت نمایند. نمونه علامت حداقل فاصله بین دو کامیون در شکل ۶۲ نشان داده شده است.

شکل (۶۲) - علامت حداقل فاصله بین دو کامیون

۷-۲۰ - علامت عبور تانکر با محموله خطرناک برای بهای سطحی و زیرزمینی ممنوع (۲۶۹)

این علامت معمولاً در جایی نصب می‌شود که قرار است خیابانی که از منطقه حفاظت شده آب عبور می‌نماید، به روی وسایل نقلیه حامل محموله خطرناک برای آب بسته می‌شود. نمونه این علامت در شکل ۶۳ نشان داده شده است.

شکل (۶۳) - علامت عبور تانکر با محموله خطرناک برای آبهای سطحی و زیرزمینی ممنوع

۷-۲۱ - علامت گردش به راست (یا چپ) ممنوع (۲۷۰)

این علامت‌ها برای نشان دادن ممنوعیت گردش به راست یا چپ و یا برای همراهی با راه‌های یک طرفه به کار می‌رود. نمونه این علامت در شکل ۶۴ نشان داده شده است.

شکل (۶۴) - انواع تابلوی ممنوعیت گردش

۲۲-۷ - علامت دور زدن ممنوع (۲۷۱)

این علامت وقتی که در یک تقاطع یا در طول یک راه مورد استفاده قرار می‌گیرد به معنی ممنوعیت در دور زدن ممنوع می‌باشد. نمونه این تابلو در شکل ۶۵ نشان داده شده است.

شکل (۶۵) - علامت دور زدن ممنوع

۲۳-۷ - علامت محدودیت سرعت (۲۷۲-۵۵)

این علامت در محلی نصب می‌شود که تجاوز از سرعت از پیش داده شده ممنوع است. این علامت باید حداقل بطور کامل منعکس‌کننده نور باشد. نمونه این تابلو در شکل ۶۶ نشان داده شده است.

شکل (۶۶) - تابلوی محدودیت سرعت

۲۴-۷ - علامت‌های منطقه محدودیت سرعت و پایان آن (۲۷۳-۵۵ و ۲۷۴-۵۳)

این علامت‌ها در آغاز و پایان مناطقی نصب می‌شوند که در آن حداکثر سرعت مجاز معمولاً با ۳۰ کیلومتر در ساعت اعمال شده است. نمونه این علامتها در شکل ۶۷ نشان داده شده است.

شکل (۶۷) - تابلوی منطقه محدودیت سرعت و پایان آن

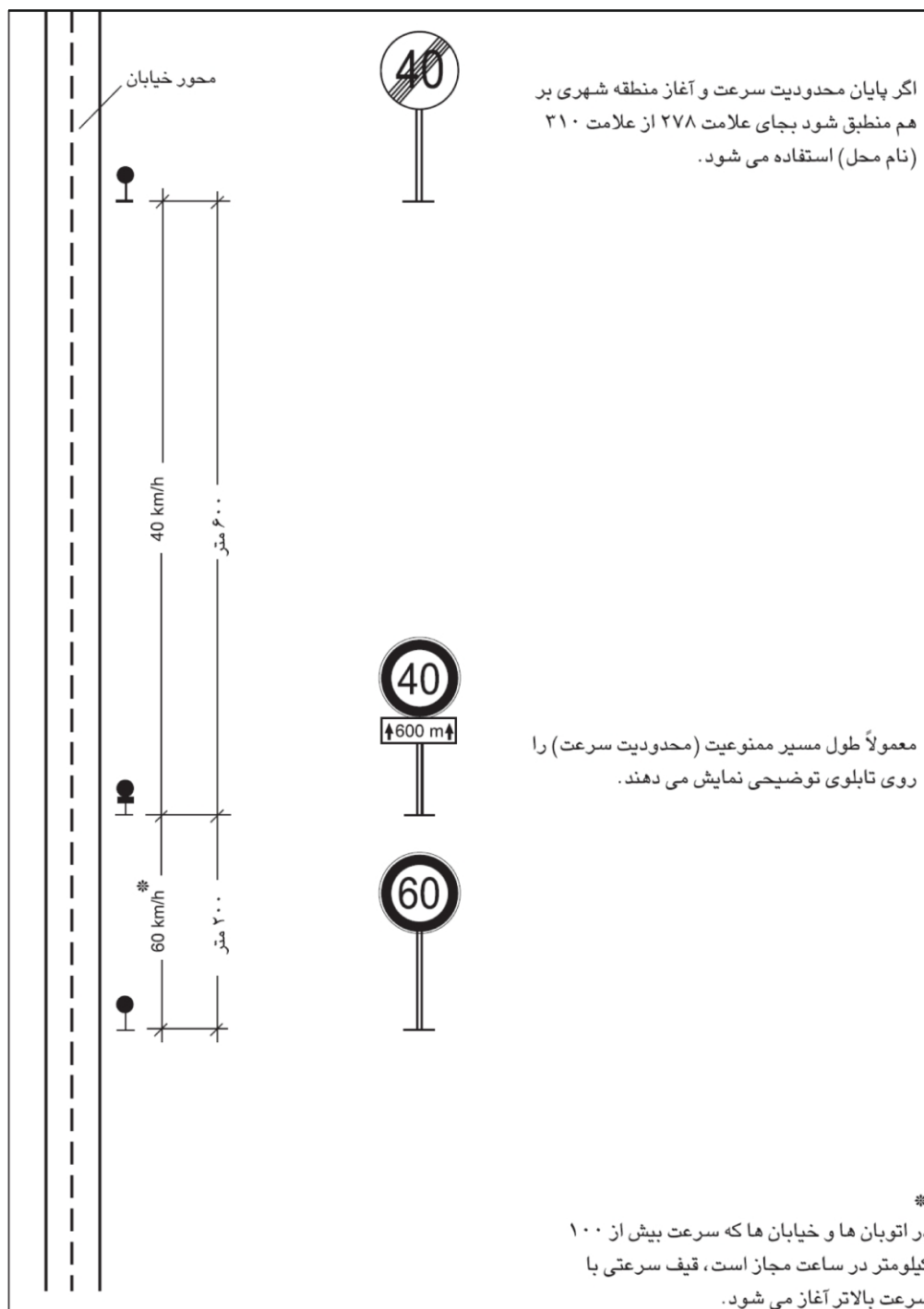
۷-۲۵ - علامت حداقل سرعت (۲۷۵)

این علامت در محلی نصب می‌شود که در آن حرکت با سرعتی کمتر از آنچه که نشان داده شده است، ممنوع می‌باشد. از این تابلو در داخل مناطق شهری نبایستی استفاده شود. نمونه این تابلو در شکل ۶۸ نشان داده شده است.

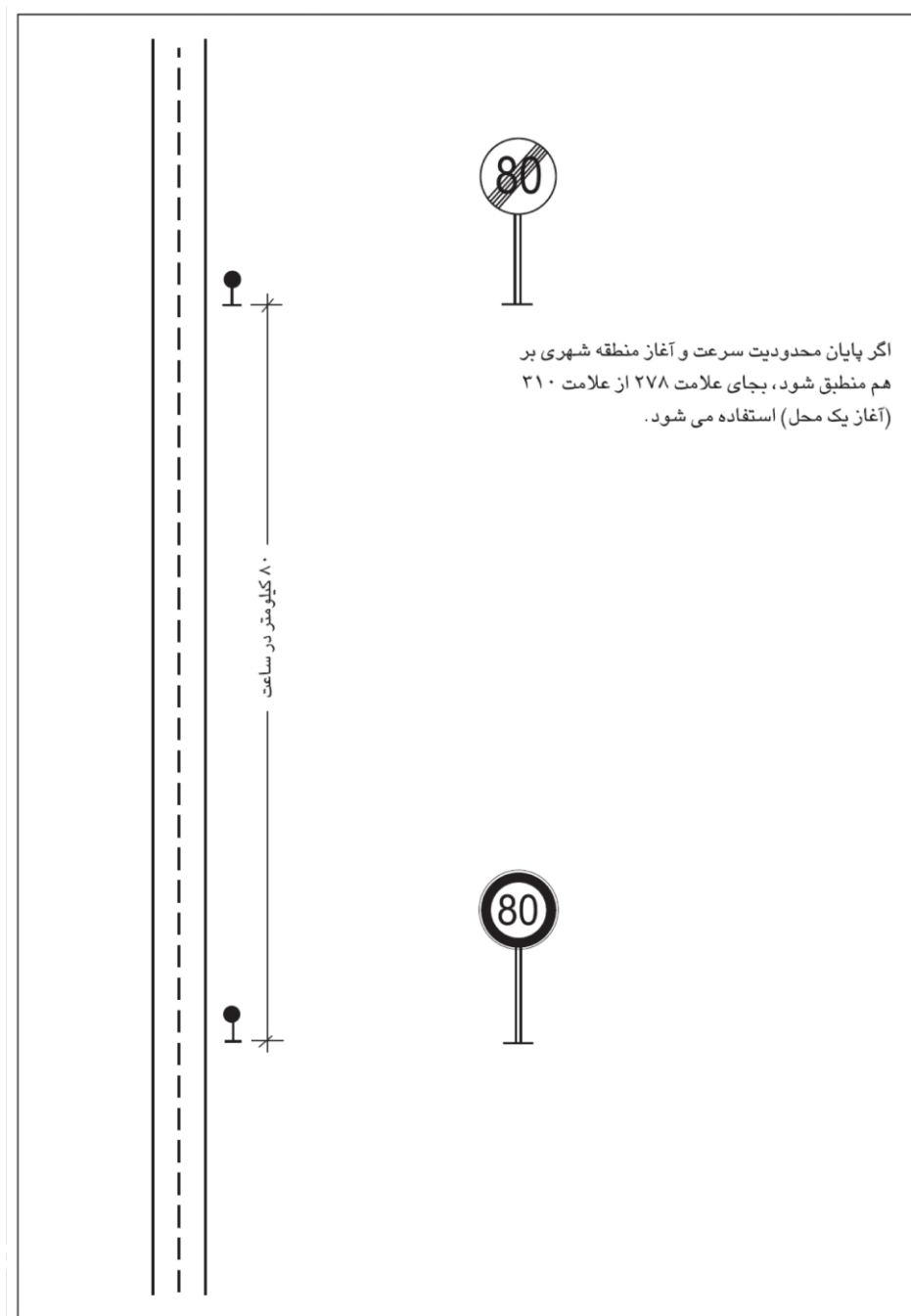

شکل (۶۸) - تابلوی محدودیت حداقل سرعت

همچنین نحوه نصب تابلوهای حداکثر سرعت و پایان محدودیت سرعت در شکل‌های ۶۹ و ۷۰ نشان داده شده است.

شکل (۶۹)- نحوه نمایش تابلوهای محدودیت سرعت در راه با محدودیت حداکثر سرعت ۴۰ کیلومتر بر ساعت

شکل (۷۰)- نحوه نمایش تابلوهای محدودیت سرعت در راه با محدودیت حداکثر سرعت ۴۰ کیلومتر بر ساعت

اندازه علامت‌ها در تابلوهای محدودیت سرعت در جدول ۳ آمده است.

جدول (۳)- اندازه علامت‌ها در تابلوهای محدودیت سرعت

۵	۴	۳	۲	۱
علامت‌های تکراری	علامتها در کنار راه‌ها	علامت ابتدا و انتهای محدودیت سرعت	نوع راهی که ممکن است سرعت خودروهای سواری در آن برابر مقدار ستون یک باشد	سرعت حرکت خودروهای سواری (کیلومتر در ساعت)
۶۰۰	۹۰۰	۱۲۰۰	آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی بین شهری با استاندارد بالا، آزادراه‌های شهری	بیش از ۸۵
۴۵۰	۶۰۰	۹۰۰	راه‌های اصلی دیگر و برخی از راه‌های فرعی	۷۰ تا ۸۵
۴۵۰	۶۰۰	۶۰۰	بقیه راه‌ها	۷۰ تا

۷-۲۶- علامت‌های سبقت ممنوع (۲۷۶ و ۲۷۷)

این علامت‌ها را در مسیری نصب می‌کنند که در طول آن سبقت وسایل نقلیه‌ای که در حرکت می‌باشند ممنوع است. دلیل این امر می‌تواند فاصله دید نامناسب، شیب تند (سربالا یا سرپایین) یا برخی شرایط معبر (مانند کارگاه ساختمانی) باشد. علامت را در هر دو طرف جاده نصب می‌کنند. این علائم بایستی منعکس کننده کامل نور باشند. علامت ۲۷۶ ممنوعیت را به همه وسایل نقلیه تسری می‌بخشد. علامت ۲۷۷ فقط وسایل نقلیه‌ای را ممنوع می‌کند که وزن مجاز کل آنها به انضمام یدکی شان ۲/۸ تن (کامیون‌ها) است. انواع تابلوهای محدودیت سبقت در شکل ۷۱ نشان داده شده است.

شکل ۷۱- انواع تابلوهای محدودیت سبقت

۷-۲۷- علامت‌های پایان محدودیت و سبقت (۲۷۸-۵۴، ۲۷۹-۵۳، ۲۸۰، ۲۸۱ و ۲۸۲)

علایم ۲۷۸ الی ۲۸۱ در نقطه‌ای نصب می‌شوند که قرار است پایان ممنوعیتها اعلام شود. علامت ۲۸۲ زمانی نصب می‌شود که دو یا چند ممنوعیت به پایان می‌رسد. انواع تابلوهای از این نوع در شکل‌های ۷۲ و ۷۳ نشان داده شده است.

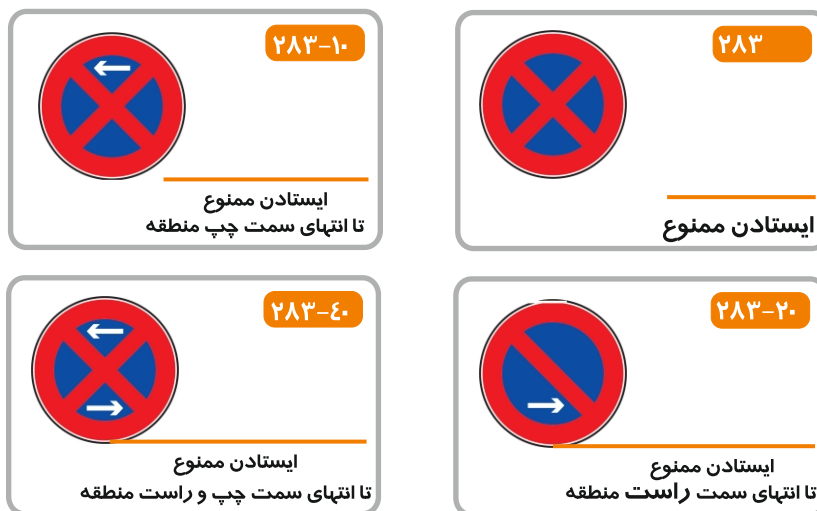
شکل (۷۲)- انواع تابلوهای محدودیت سرعت

شکل (۷۳)- انواع تابلوهای محدودیت سبقت

۷-۲۸- علامت توقف مطلقاً ممنوع (۲۸۳)

این علامت در نقطه‌ای نصب می‌شود که هر نوع توقفی مطلقاً ممنوع است و استفاده از آن زمانی است که قرار است سواره‌رو برای تردد جاری آزاد نگه داشته شود و یا اینکه دید به خیابان از اختلال مصون نگه داشته شود. اگر خیابان نیاز به بازسازی، رفت و روب و برفروبی داشته باشد، می‌توان از علامت توقف مطلقاً ممنوع (ایستادن ممنوع) با ذکر محدودیت زمانی و نیز محدوده چپ و راست آن استفاده کرد. از نظر حقوقی این نکته جا افتاده است که علامت توقف مطلقاً ممنوع فقط برای سواره‌روها معتبر است و در نوارهای پارکینگ حاشیه‌ای و فرورفتگی‌هایی پارکینگ حاشیه‌ای اعتبار ندارد. این علامت هر نوع توقفی را در سواره‌رو ممنوع می‌نماید. نمونه‌هایی از تابلوهای توقف مطلقاً ممنوع در شکل ۷۴ نشان داده شده است.

شکل (۷۴)- انواع تابلوهای توقف مطلقا ممنوع

۲۹-۷- علامت توقف ممنوع (۲۸۶)

این علامت در محلی نصب می شود که توقف در سوارهرو به استثناء سوار و پیاده شدن یا بارگیری و باراندازی ممنوع است. این علامت توقف بیش از ۳ دقیقه را ممنوع می نماید، ولی اجازه توقف برای سوارو پیاده کردن مسافر، بارگیری و باراندازی را می دهد. می توان از علامت توقف ممنوع با ذکر محدوده چپ و راست و نیز روزهای مختلف آن استفاده کرد. نمونه هایی از این نوع تابلوها در شکل ۷۵ نشان داده شده است.

شکل (۷۵)- انواع تابلوهای توقف ممنوع

۳۰-۷- علامت‌های محدوده توقف ممنوع و پایان آن (۲۹۰ و ۲۹۱)

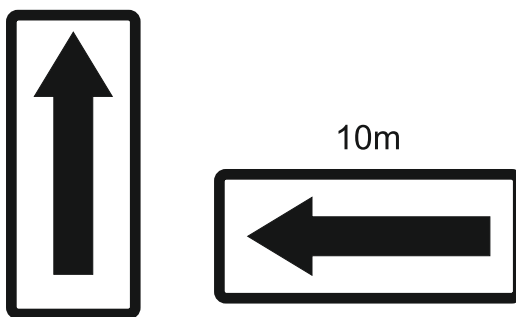
این علائم در مرز محدوده‌ای نصب می‌شود (معمولاً در یک محدوده در داخل منطقه بسته شهری) که در داخل آن توقف وسایل نقلیه ممنوع است و این ممنوعیت دارای یک حد معین است. حد و حدود ممنوعیت دارای مقرراتی است که با علائم راهنمایی معین می‌شود. ضمناً این محدوده می‌تواند مربوط به یک بازه زمانی باشد. انواع این تابلو در شکل ۷۶ نشان داده شده است.

شکل (۷۶)- علامت‌های محدوده توقف ممنوع و پایان آن

۳۱-۷- تابلو مکمل تابلو ممنوعیت

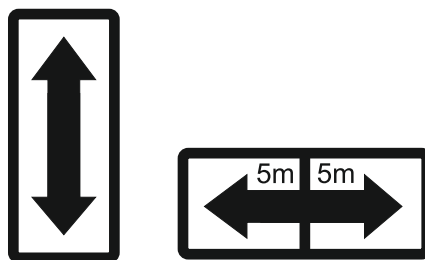
ممکن است یکی از صفحات اضافی نشان داده شده در شکل ۷۷ به منظور نشان دادن فاصله ممنوعیت از نقطه شروع آن در پایین تابلو ممنوعیت نصب شود.

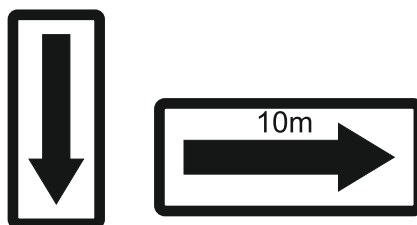
شکل (۷۷)- صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه شروع آن

همچنین ممکن است در صورتی که تابلو ممنوعیت در وسط محدوده نصب شود، از صفحات اضافی

شکل ۷۸ استفاده شود.

شکل (۷۸) - صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه وسط محدوده از صفحات اضافی شکل ۷۹ نیز در نقطه پایان ممنوعیت توقف، در زیر تابلو استفاده می شود.

شکل (۷۹) - صفحات اضافی نشان دهنده فاصله ممنوعیت از نقطه پایان محدوده

۳۲-۷ - علامت بوق زدن ممنوع (۲۹۳)

این علامت، در مناطقی باید نصب شود که محل استراحت بیماران و یا محل های استثنایی است. شکل ۸۰ نشان دهنده علامت این محدودیت است.

شکل (۸۰) - علامت بوق زدن ممنوع

۳۳-۷ - علامت پایان بوق زدن ممنوع (۲۹۴)

پس از اتمام مناطقی که بوق زدن در آن ها ممنوع است، این علامت مطابق شکل ۸۱ نصب می شود.

شکل (۸۱) - تابلوی پایان بوق زدن ممنوع

- ۱- راهنمای نصب علائم و تجهیزات رانندگی ترجمه مهندس فریدون دژدار تهیه شده در شرکت عرف ایران
- ۲- وسایل کنترل ترافیک ، نشریه ۹۹ سازمان برنامه و بودجه
- ۳- آئین نامه ایمنی راهها (علائم ایمنی راه) ، نشریه شماره ۳-۲۶۷ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
- ۴- آئین نامه راهنمایی و رانندگی جمهوری اسلامی ایران
- ۵- مقاله نامه علائم راهها کنواسیون وین سال ۱۹۶۸

پیوست الف: مشخصات تابلوهای انتظامی شرکت عرف ایران

جدول الف-۱- ابعاد تابلوهای انتظامی شرکت عرف ایران

ردیف	شکل	ابعاد (سانتیمتر)	ضخامت ورق (میلیمتر)
۱	دایره	قطر ۶۰	۱/۵
۲	دایره	قطر ۳۷	۱/۲۵
۳	مثلث	ضلع ۷۵	۱/۵
۴	هشت ضلعی	قطر ۶۰	۱/۵
۵	مربع	۴۰*۴۰	۱/۲۵
۶	مربع	۶۰*۶۰	۱/۵
۷	مستطیل	۷۵*۵۰	۱/۵
۸	مستطیل محدب	۶۰*۲۰	۱/۲۵
۹	مستطیل محدب	۵۰*۳۳	۱/۲۵
۱۰	مستطیل	۱۰۰*۷۰	۲

جنس زمینه و علامت: شبرنگ رده مهندسی ۷ ساله

پوشش ورق: رنگ الکترواستاتیک طوسی

پیوست ب- نحوه استقرار علائم راه

در استقرار علائم، چهار نکته را باید در نظر گرفت:

الف- انتخاب محل نصب آن‌ها در کنار راه نسبت به تقاطع، خطر یا سایر جنبه‌هایی که به این موضوع مربوط می‌شود.

ب- نحوه قرار گرفتن آن‌ها نسبت به کناره سواره‌رو و سایر جوانب مربوط به مقطع عرضی

ج- ارتفاع آن‌ها از زمین

د- جهت نصب

الف- محل نصب

نصب علائم در سمت چپ، در راه‌های با جداکننده وسط که نصب علائم در سمت راست به تنهایی کافی نیست، ضروری است. در سواره‌ی‌هایی که دارای اهمیت کمتری هستند، یک علامت در قسمت مرکزی که روبه‌روی هر دو جهت راه قرار گرفته باشد کافی خواهد بود. به جای این که یک علامت در سمت راست هر قسمت قرار گیرد، در پیچ‌های تند متمایل به راست، ممکن است نصب علائم در سمت چپ نیز مناسب و قابل توصیه باشد. قراردادن علامت در سمت چپ مکمل علامت سمت راست است، برای مثال در مسیرهای یک طرفه، تابلو ورود ممنوع در هر دو سمت نصب می‌شود (به جز در مسیرهای باریک). در راه‌های با میانه (جداکننده وسط)، تکرار علامت در سمت چپ نیز توصیه می‌شود. در تقاطع‌های سواره‌ی، علائم جهت‌نما برای رانندگان راه فرعی را می‌توان مستقیماً در راه اصلی و مقابل راه فرعی قرار داد. در زیرگذرها، علائم بالاسری ممکن است مناسب‌تر باشد. همچنین، ممکن است علائم در میدان و یا روی جداکننده وسط نصب شود.

ب- نحوه قرار گرفتن

در کار با جداکننده وسط، علائم باید به صورتی قرار داده شود که نزدیک‌ترین لبه آن از کناره آسفالت، حداقل ۱۲۰ سانتیمتر فاصله داشته باشد. در جایی که شانه راه آسفالت شده، این فاصله از کناره شانه باید حداقل ۷۵ سانتیمتر باشد. در راه‌های دیگر، تمام علائم باید چنان قرار داده شود که

نزدیک‌ترین لبه آن از کناره آسفالت و یا در صورت وجود شانه آسفالت، از کنار آن ، حداقل ۷۵ سانتیمتر فاصله داشته باشد. در جایی که پیچ تند یا شیب عرضی وجود دارد و یا علایم روی جداکننده وسط نصب می‌شود، این فاصله باید به حداقل ۱۰۰ سانتیمتر افزایش یابد. علایم باید در زاویه ۱۰ درجه نسبت به امتداد مسیر حرکت وسایل نقلیه قرار گیرد. ارجح است که در محدوده دید تیزبین (۳ تا ۵ درجه) باشد.

ج- ارتفاع نصب

لبه پایینی تابلو باید ۱۵۰ سانتیمتر از مرتفع‌ترین نقطه سواررو بالاتر قرار گیرد. در راه‌های با جداکننده وسط می‌توان ارتفاع را به ۲/۱۰ متر و برای آزادراه‌ها تا ۲/۴۰ متر افزایش داد. در جایی که علایم در پیاده‌روها و در عرض آن‌ها نصب می‌شود، ضرورت دارد که راه کافی برای عبور عابران پیاده باقی بگذارند. حداقل ارتفاع توصیه شده ۲۱۰ سانتیمتر است، اما ۲۴۰ سانتیمتر ترجیح داده می‌شود.

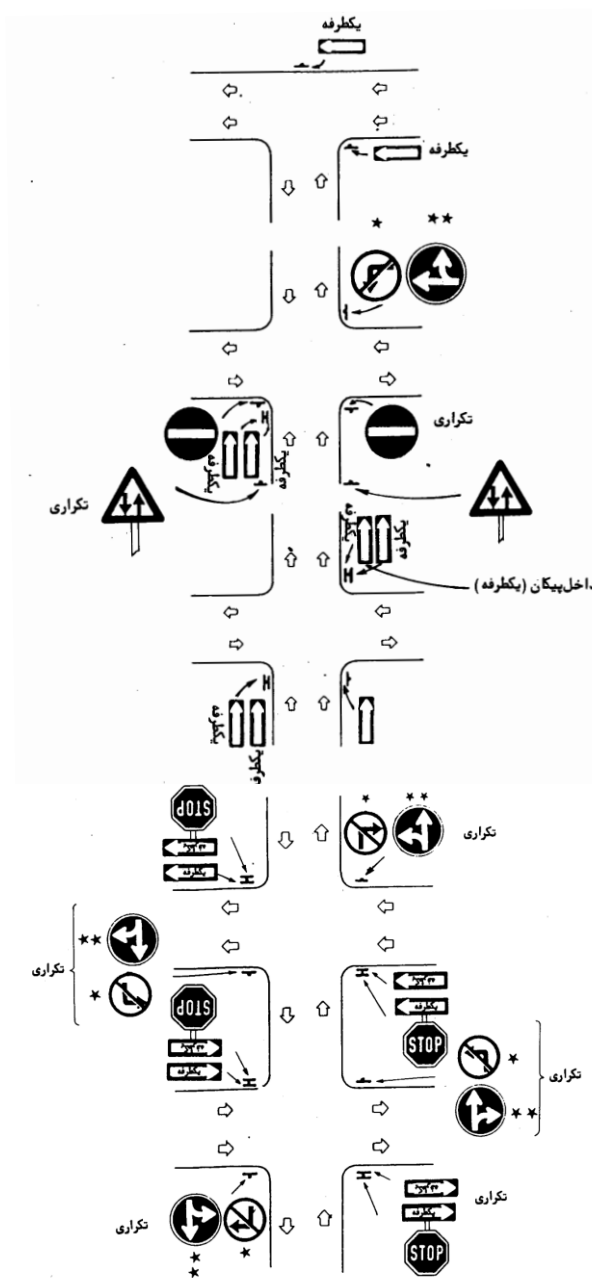
د- جهت نصب

علایم معمولاً عمود بر خط حرکت ترافیک یا با انحراف مختصری نصب می‌شود. علایم جهت‌نما، باید به سمتی که راهنمایی می‌کند، توجیه و متمایل شده باشد.

پیوست پ : نمونه‌هایی از تابلوگذاری استاندارد

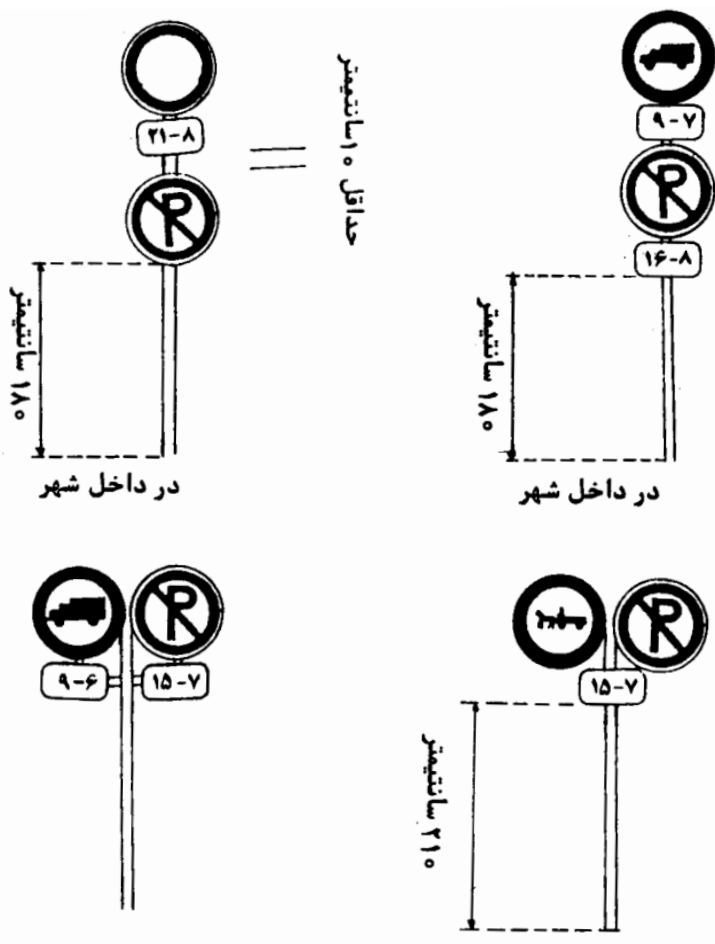
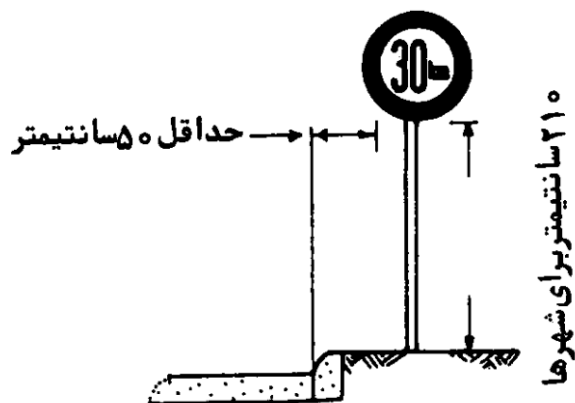
محل قرارگیری انواع تابلوها در معابر در شکل پ-۱ نشان داده شده است.

شکل پ-۱- نحوه آرایش تابلوهای انتظامی در معابر

همچنین نحوه نصب تابلوها شامل ارتفاع تابلوها در شکل پ-۲ نشان داده شده است.

شکل پ-۲- نحوه نصب تابلوها شامل ارتفاع تابلوها